

การศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
THE STUDY OF STUDENT'S ETHIC AND MORAL BEHAVIOR
OF PRIMARY LEVEL 6 SCHOOL, AMPHUR MUANG
SAMUTPRAKAN

พระสมุห์อนันต์ อานนโท (ฐปจินดา)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๕๔

การศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

พระสมุห่อนันต์ อานนุโท (รูปจินดา)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**THE STUDY OF STUDENT'S ETHIC AND MORAL BEHAVIOR
OF PRIMARY LEVEL 6 SCHOOL, AMPHURMUANG
SAMUTPRAKAN**

Phrasamu Anan Ananto (Thupjinda)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Educational Administration)
Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2011

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
ผู้วิจัย : พระสมุห์อนันต์ อานนุโท (รูปจินดา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
: ผศ.ดร.สิน งามประโคน พธ.บ.,M.A.,Ph.D.
: ผศ.ดร. สมชัย ศรีนอก น.ธ.เอก,ป.ธ. ๔, พธ.บ.,พธ.ม.,Ph.D.
: ผศ.ดร. สมศักดิ์ บุญปู่ ป.ธ.๔พธ.บ.,M.A.,Ph.D.
วันที่สำเร็จการศึกษา : ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมด้าน
คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane) ที่ ± ๕
แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้จำนวน ๓๑๒ คน เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า ๕ ระดับ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหา
ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA โดย
กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการศึกษวิจัยพบว่า

๑. จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชาย ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒๐ และเป็นเพศ
หญิงจำนวน ๒๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๘๐ โดยส่วนใหญ่มีนักเรียนที่มีอาชีพรับจ้าง
จำนวน ๒๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๓๐ และมีรายได้ต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน
๑๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒๐ และเป็นนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน ๑๗๕ คน คิด
เป็นร้อยละ ๕๖.๔๐

๒. ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า
พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัด
สมุทรปราการ ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

๓. ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อจำแนกตาม เพศ โดยภาพรวมพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านทั้ง ๕ ด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ๐.๐๕

Thesis Title : **THE STUDY OF STUDENS ETHIC AND MORAL BEHAVIOR
OF PRIMARY LEVEL 6 SCHOOL AMPHURMUENG
SAMUTPRAKAN**

Researcher : PhraSmu Anan Arnanto (Thupjinda)

Degree : Master of Arts (Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr.Sin Ngamprakhon, B.A., M.A., Ph.D.

: Asst. Prof. Dr. Somchai Srinko. Pali VI B.A., M.A., Ph.D.

: Asst. Prof. Dr. Somsak Boonpoo.Pali VI B.A., M.A., Ph.D.

Date of Graduation : March 29, 2012

ABSTRACT

This Research is of Objectives Namely: To Study the behavioral level. Morality and Ethics of Students in the Sixth District of SamutPrakan Province. The samples used in this study were. Elementary school students. Grade 6: Muang SamutPrakan. Were calculated using the formula Yamane. At ± 5 . Then the stratified random sampling. Stratified Random Sampling Number. 312. People Tools used in this study. A. Estimation of the scale. 5 level. Data analysis. The frequency percentage. The arithmetic mean. Standard deviation. t-test and One-way ANOVA The statistical significance level of 0.05.

1. Number of respondents, 85 were male. 27.20 percent. The subjects were 227 people. 72.80 percent. The majority of students have parents who are employees of 235 people. 75.30 percent. The monthly income of 5,001 to 10,000 baht 46.20 percent. The students are in school, a large number of 179 people. 57.40 percent.

2. Level of moral behavior. And ethics of students at grade 6. SamutPrakan Province. The overall level. And by the findings showed. Moral and ethical behavior of students in the 6th district of SamutPrakan province. On each side at a high level.

3. Results were compared with moral behavior. And ethics of students in the 6th district of SamutPrakan province. When classified by sex showed that, overall. The difference was not statistically significant at the 0.05 level. And on either side by a fifth of that. Moral

behavior. And ethics of Students in the 6th district of SamutPrakan Province. Did not differ Significantly at 0.05.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก ผศ.ดร.สิน งามประโคน ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก, ผศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้ให้คำปรึกษา และชี้แนะแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ, ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, อาจารย์ เกษม แสงนนท์, ผศ.ดร. พิชัย ไชยสงคราม, ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณ คณะกรรมการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย พระมหาสมกฤษยาโร,ดร. ประธานคณะกรรมการ และ ดร.ศุทธิพร เสวตพงษ์ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการ โรงเรียนประถมในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ และคณะครู พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่มีส่วนร่วม และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ พระสุทิส เตชธมฺโม ผู้ซึ่งเป็นธุระประสานงานในด้านเอกสารต่าง ๆ พร้อมด้วยคุณทองดี ศรีตระการ ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ และ ญาติโยมที่ได้มีส่วนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่าน จนกระทั่งมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สิ่งอันเป็นสารประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาวิจัยขอมอบให้เป็นธรรมทาน แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้า และขออนุญาตถวายเป็นพุทธบูชาแด่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า พร้อมทั้งขออานิสงส์ในส่วนนี้ จงบังเกิดมีแก่ท่านผู้มีพระคุณทุกท่าน คือ คุณบิดาและมารดา และผู้มีส่วนช่วยเหลือทุกรูป/คน ขอจงเป็นผู้มีส่วนในกุศลนี้ด้วย แต่หากมีข้อผิดพลาดประการใด ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขออน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

พระสมุห์อนันต์ อานนุโท (รูปจินดา)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ	๗
บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม	๙
๒.๑.๑ ความหมายของคุณธรรม	๙
๒.๑.๒ ความสำคัญของคุณธรรม	๑๓
๒.๑.๓ ความหมายของจริยธรรม	๑๕
๒.๑.๔ ความสำคัญของจริยธรรม	๑๙
๒.๑.๕ องค์ประกอบของจริยธรรม	๒๑
๒.๒ หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม	๒๓
๒.๒.๑ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)	๒๓
๒.๒.๒ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม(Social Learning Theory)	๒๔

เรื่อง	หน้า
๒.๒.๓ ทฤษฎีการพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Development Theory)	๒๔
๒.๒.๔ ทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม (The Theory of Values Clarification)	๒๗
๒.๒.๕ ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification Theory)	๒๗
๒.๓ การประเมินผลคุณธรรม จริยธรรม	๒๘
๒.๔ การส่งเสริมและปลูกฝังจริยธรรม	๒๙
๒.๕ การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	๓๓
๒.๕.๑ คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน	๓๗
๒.๕.๒ จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์	๓๘
๒.๕.๓ จริยธรรมด้านความเมตตากรุณา	๔๑
๒.๕.๔ จริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย	๔๓
๒.๕.๕ จริยธรรมด้านความกตัญญูทดแทน	๔๔
๒.๕.๖ จริยธรรมด้านความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	๔๕
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๗
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๖
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๗
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๗
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๘
๓.๓ การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	๕๘
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๙
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๕๙
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๖๐
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)	๖๒

เรื่อง	หน้า
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและ จริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยการ หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	๖๓
๔.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและ จริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนก ตามเพศ โดยการทดสอบค่าที (t-test)	๗๐
๔.๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและ จริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนก ตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว (One - Way Analysis of Variance : ANOVA)	๗๐
บทที่ ๕ สรุปผลและข้อเสนอแนะ	๗๔
๕.๑. สรุปผลการวิจัย	๗๕
๕.๒. อภิปรายผล	๗๘
๕.๓. ข้อเสนอแนะ	๘๐
๕.๔. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป	๘๐
บรรณานุกรม	๘๑
ภาคผนวก	๘๘
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๘๕
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม	๕๖
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๘
ประวัติผู้วิจัย	๕๔

สารบัญตาราง

ชื่อตาราง	หน้า
๔.๑ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	๖๒
๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม ถึงระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมทุกด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	๖๔
๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านความซื่อสัตย์	๖๕
๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านความเมตตากรุณา	๖๖
๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านความกตัญญูกตเวที	๖๗
๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย	๖๘
๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านความประหยัด	๖๙
๔.๘ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที (t-test)	๗๐
๔.๙ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอาชีพ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance : ANOVA)	๗๑
๔.๑๐ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามรายได้ของผู้ปกครองเฉลี่ยต่อเดือน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance : ANOVA)	๗๒

ชื่อตาราง

หน้า

๔.๑๑ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามขนาด ของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance : ANOVA)

สารบัญแผนภูมิ

ชื่อแผนภูมิ

หน้า

๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕๖

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ของประเทศในปัจจุบันมีความเจริญทางด้านวัตถุเป็นอย่างมาก ประกอบกับกระแสความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่รุดหน้าอย่างรวดเร็ว ข้อมูลข่าวสารจากทั่วโลกที่ผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ มีทั้งที่เป็นประโยชน์และให้โทษ อารยธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างรวดเร็วและรุนแรง คนเริ่มเสื่อมความเลื่อมใสจากศาสนา ความจำเป็นทางเศรษฐกิจมีมากขึ้น ครอบครัวยุคใหม่ใช้เวลาให้แก่งานน้อยลง ทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมด้านคุณธรรม จริยธรรม เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการลักทรัพย์ แก่งแย่ง คดโกง ฉกฉวยโอกาส ฯลฯ^๑ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เป็นผลพวงของการพัฒนาทางวัตถุอย่างขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางจิตใจทั้งสิ้น

จากสิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าว เป็นผลให้ผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมปัจจุบันลดลง ประชาชนและเยาวชนจำนวนมากที่ไม่เห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมเท่าที่ควร ไม่ยึดมั่นในคุณธรรม และไม่ประพฤติปฏิบัติตามจริยธรรม ทำให้สังคมมีปัญหา มีความเจริญทางด้านวัตถุแต่มีความเสื่อมโทรมทางจิตใจ ประกอบกับค่านิยมบางอย่างได้เปลี่ยนแปลงไป ก่อนนี้สังคมยกย่องคนที่มีคุณธรรม คนที่ประพฤติผิดในศีลธรรมจะถูกประณาม ไม่มีใครอยากคบหา แต่ในปัจจุบันสังคมกลับยกย่องคนที่มีเงิน คนที่มีตำแหน่งสูง และคนที่มีชื่อเสียง แม้ว่าคนเหล่านั้นจะประพฤติผิดศีลธรรมก็ตาม ซึ่งยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ยุคโลกไร้พรมแดน โลกข้อมูลข่าวสารจึงมีอิทธิพลต่อความคิด จิตใจ และพฤติกรรมของมนุษย์มากขึ้น คนไทยเป็นจำนวนไม่น้อยได้ตกเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสารและการโฆษณา ถูกอิทธิพลของวัฒนธรรมและค่านิยมจากต่างชาติครอบงำ กลุ่มหลงในวัฒนธรรมและค่านิยมของต่างประเทศ ไม่สนใจในคำสอนของศาสนาและวัฒนธรรมไทย ทำให้คนมุ่งแสวงหาแต่ความสุขทางวัตถุ มีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น ขาดความเอื้ออาทร ขาดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่เห็นความสำคัญของศาสนา และขาดคุณธรรม จริยธรรม ไม่เชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม^๒

^๑ รุ่งพันธ์ สดเจริญ, "บันทึกความดีกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน", (กรุงเทพมหานคร: สุโขทัยธรรมาราช, ๒๕๔๘), หน้า ๒๒.

^๒ สมพร เทพสิทธิ, "คุณธรรมและจริยธรรม", (กรุงเทพมหานคร : สมชายการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๕-๑๖.

เช่นเดียวกับประเด็นที่กำลังได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กันมากในส่วนของเยาวชนไทย นั้น คือ คุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กไทยนับวันจะถดถอยลง^๓ โดยสาเหตุของปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ระบบการศึกษา เพราะการศึกษาไม่สามารถพัฒนาคน ให้เป็นคนดีได้ดังสังคมต้องการ ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากการบริหารงานที่ผ่านมาไม่ให้ความสำคัญของระบบการศึกษาเท่าที่ควร^๔

รัฐธรรมนูญไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดสาระการศึกษาไว้ในมาตรา ๘๐ ข้อ ๓ ว่ารัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ และทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ และจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว รัฐบาลจึงออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ พร้อมทั้งปฏิรูปการศึกษาโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด นั่นก็คือการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ^๕

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๔ กำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของปัจเจกบุคคลและสังคม โดยถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม สืบสานทางวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และการสร้างองค์ความรู้ ตลอดจนปัจจัยเกื้อหนุนให้ปัจเจกบุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งกาย ใจ และสติปัญญา เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข^๖

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างกลยุทธ์ที่เป็นจุดเน้นที่สำคัญ คือ คุณธรรมนำความรู้ โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัด

^๓ รุ่งพันธ์ สดเจริญ, “บันทึกความดีกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน”, (กรุงเทพมหานคร : สุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๘), หน้า ๒๒.

^๔ ประเวศ วะสี, “การดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้”, สานปฏิรูป, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๕๓, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๕), หน้า ๗๔.

^๕ เล่มเดียวกัน, หน้า ๗๖.

^๖ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สยามสปอร์ตซินดิเคต, ๒๕๔๘).

กิจกรรมคุณธรรม นำความรู้ให้เชื่อมโยงสู่การเรียนการสอนกลุ่มสาระต่าง ๆ และผู้พัฒนธรรมองค์กรในระดับต่าง ๆ ทั้งนี้ให้ความสำคัญแก่การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติเป็นพิเศษ นอกจากนั้นยังเน้นการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นผู้มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และมีพฤติกรรมที่ดี พัฒนาจิตใจลักษณะนิสัยให้มีความรู้ทั้งวิชาการและคุณธรรม จริยธรรมอันจะนำไปสู่การประกอบอาชีพ มีรายได้ มีงานทำ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ครอบคลุมทั้งชีวิต โดยจัดการศึกษา ๑๒ ปี เด็กทุกคนต้องมีพื้นฐาน มีความรู้ เป็นคนดี และคนเก่ง ซึ่งคนเก่งต้องคิดวิเคราะห์เป็น เพราะการคิดวิเคราะห์จะทำให้เด็กเป็นคนมีเหตุ มีผล และนำไปสู่การปฏิบัติตนเป็นคนดี^๗

เด็กและเยาวชนนับว่าเป็นอนาคตของชาติ เพราะเด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า สังคมจึงต้องเตรียมเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ ให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับสังคมยุคโลกาภิวัตน์ คือ เป็นคนดีพร้อมทั้งกายและใจ นำวิถีความเป็นไทยประยุกต์ใช้กับความเป็นสังคมใหม่ การศึกษาจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญ ในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล ทั้งยังเป็นรากฐานของการพัฒนา ทั้งด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดี แก่เยาวชนได้ครบถ้วนพอเหมาะทุก ๆ ด้านสังคมและบ้านเมืองนั้น ก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถดำรงไว้ซึ่งความเจริญมั่นคงของประเทศชาติได้ และพัฒนาให้ก้าวต่อไปได้โดยตลอด^๘

โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ เป็นเขตพื้นที่การศึกษาที่มีอาณาบริเวณตั้งอยู่ส่วนเหนืออ่าวไทย ตอนปลายของแม่น้ำเจ้าพระยาคนทั่วไปมักจะเรียกกันว่า “ปากน้ำ” ลักษณะพื้นที่แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ สองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยามีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม ตอนใต้ใกล้ชายฝั่งทะเลจะมีลักษณะน้ำทะเลท่วมถึงและที่ดินจะเค็มจัดในฤดู แล้ง ทางเหนือและทางตะวันออกมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ โดยส่วนใหญ่พื้นที่เป็นที่ราบมีแม่น้ำลำคลองตามธรรมชาติและคลองชลประทานหลาย แห่งไหลผ่านจากพื้นที่โดยส่วนรวมมีอาณาเขตติดต่อกองกรุงเทพมหานคร มีทำเลที่ตั้งเหมาะสมกับการเป็นเมืองประกอบธุรกิจ อุตสาหกรรม มีสถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก ส่งผลให้มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างหลากหลายในการดำเนินชีวิตทั่วไป ของชุมชนเมือง เป็นชุมชนที่ถูกกระแสโลกาภิวัตน์ครอบงำ เปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนิน

^๗ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๕).

^๘ กรมวิชาการ, คู่มือการเสริมสร้างค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมและวินัย ระดับประถมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑), หน้า ๑.

ชีวิตที่เคยพึ่งพากัน เป็นการดิ้นรนแข่งขันเพื่อความอยู่รอดในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญทำให้ ผู้ปกครองนักเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน จนอาจกลายเป็นปัจจัยหนึ่งของการเกิดปัญหาสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการลักขโมย ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทะเลาะวิวาท เป็นต้น

ผู้วิจัยในฐานะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนคลองบางปูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและพระพุทธศาสนา จึงสนใจศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นคนดี พร้อมทั้งจะออกไปสร้างประโยชน์ให้สังคมต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม ๑. เพศ ๒.อาชีพผู้ปกครอง ๓. รายได้ผู้ปกครองเฉลี่ยต่อเดือน ๔. ขนาดของโรงเรียน

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตัวแปร ดังต่อไปนี้

๑) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ๑. เพศ ๒.อาชีพผู้ปกครอง ๓. รายได้ผู้ปกครองเฉลี่ยต่อเดือน ๔. ขนาดของโรงเรียน

๒) ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ของกรมวิชาการ ๕ ด้าน ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต, ความเมตตา กรุณา, ความกตัญญู กตเวที, ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย, ความประหยัด

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ โดยผู้วิจัยแบ่งขนาดของโรงเรียนเป็น ๓ ขนาด คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจำนวน ๔ แห่ง โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางจำนวน ๔ แห่ง

และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่จำนวน ๔ แห่ง รวม ๑๒ แห่ง มีประชากรจำนวนทั้งหมด ๑,๕๗๐ คน โดยใช้เกณฑ์การวัดขนาดของโรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น ๓ ขนาด ดังนี้

๑. ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกินห้าร้อยคน
๒. ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ห้าร้อยคนถึงหนึ่งพันห้าร้อยคน
๓. ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่าหนึ่งพันห้าร้อยคน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยการคำนวณหาค่ากลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของ ยามาเน่ (Yamane) ที่ ± 5 แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้จำนวน ๓๑๒ ตัวอย่าง จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ทั้งหมดมีจำนวน ๓๑๒ คน โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ๑๒ โรงเรียน โรงเรียนละ ๒๖ ตัวอย่าง

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการระหว่างเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๔ รวม ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการจะทราบ

๑.๔.๑ พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับใด

๑.๔.๒ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นอย่างไร

๑.๕ สมมุติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการแตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการแตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักเรียนที่รายได้ของผู้ปกครองเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการแตกต่างกัน

๑.๕.๔ นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการแตกต่างกัน

๑.๖ ศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ **พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม** หมายถึง ความประพฤติปฏิบัติปฏิบัติชอบทั้งต่อตนเองและสังคมอันก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๑.๖.๒ **นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖** หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๓๘ โรงเรียน

๑.๖.๓ **อาชีพ** หมายถึง การประกอบการทำงานต่าง ๆ ของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๖.๔ **รายได้เฉลี่ยต่อเดือน** หมายถึง ผลตอบแทนจากการประกอบอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๖.๕ **ขนาดของโรงเรียน** หมายถึง ขนาดของโรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น ๓ ขนาด ดังนี้

๑. ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า ๕๐๐ คน

๒. ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๕๐๐ – ๑,๕๐๐ คน

๓. ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ๑,๕๐๐ คน

๑.๖.๖ **ความซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึง ความประพฤติที่แสดงออกอย่างเหมาะสมตรงไปตรงมา ด้วยความเต็มใจและจริงใจ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๑.๖.๗ **ความเมตตากรุณา** หมายถึง ความสงสาร ความปรารถนาดีอยากให้อื่นเป็นสุขพ้นจากความทุกข์ สามารถแสดงออกได้โดยการช่วยเหลือผู้อื่น ทางกาย ทางวาจา รวมถึงการไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น

๑.๖.๘ **ความกตัญญูกตเวที** หมายถึง การรู้บุญคุณและตอบแทนพระคุณท่าน โดยการแสดงถึงการตอบแทนคุณท่านอย่างเหมาะสม และเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน, และสังคม

๑.๖.๙ **ความเป็นผู้มีระเบียบวินัย** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ ของสังคม โดยแบ่งเป็นแบบภายนอก คือ การปฏิบัติตามระเบียบเพื่อมิให้ถูกลงโทษ และ แบบภายใน คือ การประพฤติตนโดยเกิดจากจิตสำนึกที่ดีของตน

๑.๖.๑๐ **ความประหยัด** หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนและสังคมตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุดรวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะของตน

๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑ ทำให้ทราบถึงระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๒ ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๓ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นคนดี พร้อมทั้งจะออกไปสร้างประโยชน์ให้สังคมต่อไป

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จึงได้รวบรวมเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามลำดับ

๒.๑ ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

๒.๑.๑ ความหมายของคุณธรรม

๒.๑.๒ ความสำคัญของคุณธรรม

๒.๑.๓ ความหมายของจริยธรรม

๒.๑.๔ ความสำคัญของจริยธรรม

๒.๑.๕ องค์ประกอบของจริยธรรม

๒.๒ หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม

๒.๒.๑ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

๒.๒.๒ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

๒.๒.๓ ทฤษฎีการพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Development Theory)

๒.๒.๔ ทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม (The Theory of Values Clarification)

๒.๒.๕ ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification Theory)

๒.๓ การประเมินผลคุณธรรม จริยธรรม

๒.๔ การส่งเสริมและปลูกฝังจริยธรรม

๒.๕ คุณธรรมจริยธรรมที่โรงเรียนควรส่งเสริม

๒.๕.๑ คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน

๒.๕.๒ จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

๒.๕.๓ จริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

๒.๕.๔ จริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย

๒.๕.๕ จริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวที

๒.๕.๖ จริยธรรมด้านความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

๒.๑.๑ ความหมายของคุณธรรม

คุณธรรมและจริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาก บางคนใช้ควบคู่กันไป หมายถึง ความดี ความงามไม่ว่าจะเป็นด้านการกระทำหรือจิตใจของบุคคลหนึ่ง นักการศึกษาและนักทฤษฎีได้ให้ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายคุณธรรม จริยธรรม ไว้ดังนี้ *คุณธรรม* หมายถึง สภาพคุณงามความดี *จริยธรรม* หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม^๑

นอกจากความหมายตามพจนานุกรมแล้ว นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม ไว้หลากหลาย ดังนี้

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ กล่าวว่าคุณธรรม คือ อุปนิสัยอันดีงามที่มีอยู่ในจิตใจของคน ซึ่งอุปนิสัยอันดีงามนี้ได้จากความเพียรพยายามที่จะประพฤติจนกลายเป็นสิ่งเคยชิน^๒

สงวน สุทธิเลิศอรุณ ได้สรุปความหมายของคุณธรรมว่า “คุณธรรมหมายถึง คุณความดีของบุคคลที่ได้กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมายว่าเป็นการทำความดีหรือพฤติกรรมที่ดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ความเสียสละ ความมีน้ำใจ ความเกรงใจ ความยุติธรรมและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น”

ประกาศรี สีอำไพ ให้ความหมายของจริยธรรม ว่าหมายถึง หลักความประพฤติที่อบรมกริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้บุคคลอยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรมชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผนตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ดีงาม อยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มนำทำให้บุคคล ที่ทำความดี ละเว้นความชั่ว มีแนวทางความประพฤติอยู่ในเรื่องของความดี ความถูกต้อง ความควรในการปฏิบัติงานเพื่ออยู่ในสังคม ได้อย่างสงบเรียบร้อยและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีคุณธรรม และ

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. (กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมี บุ๊คส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕๑.

^๒ ธีรรัตน์ กิจจารักษ์, *คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร*, (เพชรบูรณ์ : สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒), หน้า ๖.

^๓ สงวน สุทธิเลิศอรุณ, *ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู*, (กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, ๒๕๒๖), หน้า ๕.

มโนธรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีโดยสำนึกที่จะใช้สิทธิและหน้าที่ของตนตามค่านิยมที่พึงประสงค์^๔

พระมหาอดิศร ธีรสีโล ได้อธิบายเกี่ยวกับจริยธรรมว่า มีความประพฤติ การกระทำ ตลอดจนความรู้สึกรู้สึกนึกคิดอันถูกต้องดีงาม ที่ควรประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเจริญ รุ่งเรืองแก่ตนเองและบุคคลทั่วไป^๕

พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต) ให้ความหมายว่า เป็นเรื่องของความจริง หรือศีลธรรม คุณธรรมทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติที่ดี ทำให้เกิดการรักษาศีล คุณธรรมเป็นตัวหลักและกระจายออกเป็นจริยธรรมและจรรยาบรรณ ส่วนจริยธรรมหมายถึง การดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับศีลธรรม จริยธรรมจึงเป็นหลักแห่งความประพฤติที่ดีงาม เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม^๖

พระธรรมปิฎก (ประยูร ชาญโต) ได้ให้ความหมาย คุณธรรม (Virtue) หมายถึง สภาพคุณงามความดี ซึ่งเป็นหลักของความประพฤติที่เป็นประโยชน์แก่ตัวของผู้ยึดถือหรือเป็นความดีงามต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละคน และยึดถือปฏิบัติจนเป็นนิสัย^๗

วิทวัฒน์ ชัตติยะมานะ ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรมเป็นสิ่งที่ดีงามอยู่ในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งจะแสดงออกมาโดยการกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจที่เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติเพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเอง และการประกอบด้วยคุณสมบัติที่เป็นความดีงาม ความถูกต้อง ซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ทำให้บุคคลนั้นพร้อมที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่ตนเองและไม่เบียดเบียนผู้อื่น หรือทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น โดยไม่เบียดเบียนตนเอง หรือกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น^๘

^๔ ประภาศรี สีอำไพ, **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาจริยธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๓๐.

^๕ พระมหาอดิศร ธีรสีโล, **คุณธรรมสำหรับครู**, (กรุงเทพมหานคร: โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๔๐), หน้า ๕๕.

^๖ พระเมธีธรรมภรณ์, (ประยูร ธรรมจิตโต), **พุทธปรัชญากับการพัฒนาประชาธิปไตย**, (กรุงเทพมหานคร: กุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑), หน้า ๕.

^๗ พระธรรมปิฎก, (ประยูร ชาญโต) **ลักษณะแห่งพุทธศาสนา**, (กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๓๘), หน้า ๓๔.

^๘ วิทวัฒน์ ชัตติยะมานะ, **เอกสารประกอบการสอนวิชาคุณลักษณะและจรรยาบรรณครู**, (ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๕), หน้า ๑๑๑.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ ได้กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่ดั่งงามของบุคคล เป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของการปฏิบัติจริยธรรม คุณธรรม เป็นเรื่องของจิตใจ ดังนั้นการพัฒนาคุณธรรมจึงเป็นเรื่องของการพัฒนาจิตใจของบุคคลให้มีความรักความปรารถนาดี มีใจกว้าง มีความอดทน มีความเสียสละ มีความคิดเห็นในเรื่องที่ถูกต้องดีงามและมีความตั้งใจจริงที่จะงดเว้นจากการทำความชั่วและความเสื่อมเสียทุกชนิด^๕

พนัส หันนาคินทร์ กล่าวถึงคุณธรรมในสถานศึกษาสรุปได้ว่า ในการปกครองของครูในโรงเรียนให้ได้ผลพึงปรารถยานั้น นอกจากครูใหญ่จะมีลักษณะของผู้นำ และมีคุณสมบัติของความเป็นครูใหญ่แล้ว ยังต้องเป็นคนมีคุณธรรม นั่นก็คือ การสร้างคุณธรรมและการปฏิบัติตัวให้เป็นตามคุณธรรมที่ดั่งงามนั้น^๖

วสิน อินทสระ กล่าวตามหลักจริยศาสตร์ว่า คุณธรรม คือ อุปนิสัยอันดีงาม ซึ่งสั่งสมอยู่ในดวงจิต อุปนิสัยอันนี้ได้มาจากความพยายามและความประพฤติติดต่อกันมาเป็นเวลานาน^๗

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ ได้กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง ความรู้และความเข้าใจถึงธรรมชาติของความจริง ๆ แล้วจะไม่พลาดจากการประกอบความดี จะไม่ทำความชั่ว เพราะความไม่รู้นั่นเอง ทำให้ต้อง ทำความชั่ว ความเขลาเป็นความชั่วร้าย ร้ายพอ ๆ กับความรู้เป็นคุณธรรมหรือความดี ไม่มีใครตั้งใจทำความผิด ที่ทำผิดเพราะไม่รู้^๘

สมใจ เขียวสด กล่าวว่าคุณธรรม หมายถึงสภาพคุณงาม ความดีที่สะสมอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคล หรือข้อกำหนดอันเป็นปทัสถานสำหรับความประพฤติและการปฏิบัติของบุคคล เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงในฐานะเป็นผู้ประกอบคุณความดี^๙

เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึงพฤติกรรมหรือการกระทำ ทางกาย ทางวาจา ทางใจ อันดีงามที่ควรประพฤติปฏิบัติ^{๑๐}

^๕ จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, สังคมวิทยา, (พิมพ์ครั้งที่ ๕), (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๗๕.

^๖ พนัส หันนาคินทร์, การบริหารบุคคลในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์, ๒๕๓๐), หน้า ๒๐๘.

^๗ วสิน อินทสระ, พุทธจริยศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: ทองกวาง, ๒๕๔๑), หน้า ๑๐๖.

^๘ ธีรรัตน์ กิจจารักษ์, คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร, (เพชรบุรี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

^๙ สมใจ เขียวสด, คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา, เอกสารประกอบการบรรยาย, (กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครูธนบุรี, ๒๕๔๔), หน้า ๖.

^{๑๐} เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร, ศิลปวัฒนธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร: วังอักษร, ๒๕๔๓), หน้า ๕๘.

บรรจง ชุตกุลชาติ กล่าวว่า คนมิใช่เป็นเพียงสิ่งที่มีชีวิต ที่ประกอบด้วย รูปร่าง หน้าตาภายนอกที่มองเห็นได้ด้วยตาเท่านั้น แต่หากยังต้องประกอบด้วยคุณสมบัติสำคัญซึ่งทำให้แตกต่างไปจากสัตว์โลกทั่วไป สิ่งนั้นคือ “คุณธรรม” เพราะคุณธรรมนี้เองทำให้คนได้ชื่อว่าเป็น “มนุษย์” อันมีความหมายว่าเป็นผู้มีจิตใจสูง คำว่า “คุณธรรม” จึงหมายถึง สภาพความดีงามทั้งหลาย ซึ่งฝังลึกอยู่ในสำนึกของบุคคล อาจกล่าวได้ว่า คุณธรรมเป็นสมบัติของมนุษยชาติ โดยเฉพาะผู้มีคุณธรรมจึงเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกอย่างถูกต้องดีงาม^{๕๕}

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ กล่าวว่า คุณธรรมหมายถึง สภาพของคุณงาม ความดี คนที่มีคุณธรรม หมายถึง คนที่มีจริยธรรมอยู่ในระดับสูง ซึ่งคนที่มีคุณธรรมนั้นนอกจากจะไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นและยังมีจิตใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่นด้วย^{๕๖}

เนตร์พัฒนา ยาวีราช ได้กล่าวว่า คุณธรรมหมายถึง คุณงามความดีของบุคคลที่มี จริยธรรมใจจิตใจมีความเคยชินในการประพฤติดีอย่างใดอย่างหนึ่ง ตรงข้ามกับกิเลส (vice) คุณธรรมคือความดีงามที่เกิดจากการกระทำ ความประพฤติปฏิบัติ ในสิ่งที่ดีงามทั้งต่อตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นแลสังคมส่วนรวมได้รับประโยชน์ด้วยคุณธรรมสำคัญ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ การบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่บุคคลต่าง ๆ^{๕๗}

ลิขิต ธีรเวคิน ได้กล่าวไว้ว่า “คุณธรรม คือจิตวิญญาณของปัจเจกบุคคล ศาสนาและอุดมการณ์เป็นดวงวิญญาณของปัจเจกบุคคลและสังคมด้วย ปัจเจกบุคคลต้องมีวิญญาณ สังคมต้องมีจิตวิญญาณ คุณธรรมของปัจเจกบุคคลอยู่ที่การกล่อมเกลารับรู้โดยพ่อแม่ สถาบันการศึกษา ศาสนา พรรคการเมืองและองค์กรของรัฐ^{๕๘}

ฉลอง มาปริดา กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง ความดีงามที่อยู่ในจิตใจของบุคคล ได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู ความ پاکเพียร ความเห็นอกเห็นใจ ความละเอียดต่อความชั่ว และความกล้าที่จะทำความดี สิ่งเหล่านี้ต้อง

^{๕๕} บรรจง ชุตกุลชาติ, แนวความคิดปรับปรุงหลักสูตรเกษตรศาสตร์และคหกรรมศาสตร์เพื่อการทำงาน, *วารสารมิตรครู*, (กุมภาพันธ์, ๒๕๔๒), ๔(๕), ๒๒, หน้า ๕.

^{๕๖} สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, *วิธีการจัดการเรียนรู้*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓๕.

^{๕๗} เนตร์พัฒนา ยาวีราช, *จริยธรรมธุรกิจ*, (กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๕) หน้า ๑๑.

^{๕๘} ลิขิต ธีรเวคิน, *การเมืองการปกครองของไทย*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๗.

สร้างให้เกิดขึ้นกับจิตใจของบุคคลให้คงอยู่ตลอดไปเมื่อไม่มีศีลธรรมประจำใจจึงกลายเป็นคนแข็งกระด้าง หยาบคาย หรือก้าวร้าว ไร้มนุษยธรรม แม้จะเป็นคนฉลาด บริหารงานเก่ง แต่เป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป^{๑๙}

จากความหมายของคุณธรรม ดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีอันประกอบไปด้วยสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์สากลในสังคม ทั้งทางกาย วาจา และใจ เพื่อบรรลุถึงสภาพแห่งชีวิตอันมีคุณค่าที่พึงประสงค์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม และเป็นมาตรฐานหรือแนวทางในการประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อให้คนในสังคมนั้นมีความสุขและความพอใจ

๒.๑.๒ ความสำคัญของคุณธรรม

คุณธรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นมากสำหรับบุคคลต่าง ๆ ที่เสริมสร้างความสุขและความเจริญ ให้กับบุคคลและประเทศชาติเป็นส่วนรวม ดังนั้นนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายไว้ว่า

สมเดช สีแสง ได้สรุปไว้ว่า คุณธรรมเป็นเครื่องช่วยให้แต่ละบุคคลประสบความสำเร็จ ความเจริญในหลาย ๆ ทาง คือ^{๒๐}

๑ คุณธรรมเป็นเครื่องธำรงศักดิ์ของความเป็นมนุษย์เรา ไม่มีคุณค่าของมนุษย์เป็นตัวเงิน แต่จะตีค่ากันด้วยคุณธรรม ผู้ที่มีคุณธรรมจะเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี เป็นคนมีค่ามาก ส่วนคนไร้คุณธรรมอาจจะถูกประณามว่า “เหมือนมิใช่คน” เป็นคนมีค่าน้อย

๒ คุณธรรมเป็นเครื่องเริ่มบุคลิกภาพ เช่น “ความซื่อตรง” ทำให้คนมีความสมบูรณ์ในความคิดและการกระทำ เพราะไม่มีความขัดแย้งกันระหว่างความคิด คำพูด และการกระทำ

๓ คุณธรรมเป็นเครื่องเสริมมิตรภาพ เช่น “ความจริงใจ” ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่นเป็นไปอย่างราบรื่น คนไม่จริงใจย่อมไม่ได้รับความไว้วางใจ จึงทำให้เสียประโยชน์ที่ควรได้

^{๑๙} ฉลอง มาปริดา, คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๓๗.

^{๒๐} สมเดช สีแสง, คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านกฎหมาย, ๒๕๔๔), หน้า ๒๓๗.

๔ คุณธรรมเป็นเครื่องสร้างความสบายใจ ซึ่งนอกจากจะสบายใจเพราะการทำในสิ่งที่ถูกต้องที่ควรแล้วยังสบายใจ เพราะการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องที่ควรแล้วยังสบายใจไม่ต้องระแวงอันตรายที่จะมาอีกด้วย เพราะผู้ที่มีคุณธรรมจะเป็นผู้ประพฤติและปฏิบัติที่ถูกต้อง

๕ คุณธรรมเป็นเครื่องส่งเสริมความสำเร็จ และความมั่นคงปลอดภัยในการประกอบอาชีพและการดำรงอยู่

พิศิษฐ์ ศิริรักษ์ ได้กล่าวว่า คุณธรรมเป็นตัวกำหนดให้คนกระทำแต่สิ่งที่ดีงาม ไม่ก่อความวุ่นวายให้สังคม ถ้าคนเรามีคุณธรรมสังคมก็จะมีแต่ความสงบสุขร่มเย็น แต่ถ้ามนุษย์ขาดคุณธรรมจะทำให้สังคมเกิดความวุ่นวาย แกร่งแย่งชิงดีกัน ซึ่งจะก่อความเดือดร้อนให้แก่บุคคลที่อยู่รอบข้างหรือใกล้เคียง^{๒๑}

วสิน อินทสระ ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรมว่า คุณธรรม เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติให้คนเป็นคนดี มีความรักสามัคคี มีความรักสามัคคี มีความโอบอ้อมอารี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บุคคลที่มีคุณธรรมย่อมนำสุขมาให้บุคคลรอบข้าง ทั้งนี้เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อตอบสนองความปรารถนา สามารถมองเห็นได้ว่า อะไรเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของคนกลุ่มใหญ่ และพร้อมที่จะแสดงออกเมื่อมีเหตุการณ์ หรือสิ่งแวดล่อมมากระตุ้น^{๒๒}

บุญมี แท่นแก้ว ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมชาติหรือหลักธรรมที่บุคคลควรประพฤติ จัดว่าเป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางร่างกายในลักษณะที่พึงปฏิบัติอันเป็นสิ่งประสงค์ของสังคมและจริยธรรมจะมีได้จำต้องอาศัยหลักคำสอนทางศาสนา อันได้แก่ สีล (precept) หมายถึงหลักหรือกฎเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติเพื่อตัดหรือฝึกหัดกายและวาจาให้เรียบร้อยให้เป็นปกติ กล่าวคือจะพูดหรือทำอะไรให้เป็นไปตามปกติอย่าให้ผิดปกติ (ผิดศีล) เช่น พูดให้ถูกต้อง ให้เป็นธรรม กระทำให้ถูกต้อง ให้เป็นธรรม เมื่อพูดหรือกระทำถูกต้องเป็นธรรม ย่อมมีความสุข ความสบาย เยือกเย็น ไม่เดือดร้อนอันเป็นผลการมีความสุข ความสบาย เยือกเย็น ไม่เดือดร้อน ดังกล่าวจึงเป็นผลของการมีศีลหรือเป็นผลแห่งการมีคุณธรรมในจิตใจ เมื่อมีคุณธรรมในจิตใจแล้วก็เป็นเหตุให้ประพฤติจริยธรรมได้ถูกต้องดังนั้น คุณธรรมและศีลจึงเป็น โครงสร้างจริยธรรม^{๒๓}

^{๒๑} พิศิษฐ์ ศิริรักษ์, มนุษยสัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร : พัฒนาวิชาการ, ๒๕๔๐), หน้า ๖๘.

^{๒๒} วสิน อินทสระ, พุทธจริยศาสตร์, หน้า ๑๐๗.

^{๒๓} บุญมี แท่นแก้ว, จริยธรรมกับชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ ๖), (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๒๕.

ดังนั้น คุณธรรม จึงเป็นหลักธรรมสำคัญที่บุคคลทั่วไปควรนำไปประพฤติปฏิบัติให้เกิดขึ้นในตนเพื่อเป็นการเสริมสร้างให้มีความรักสามัคคี มีความโอบอ้อมอารี เป็นเกราะป้องกันตัว เป็นเครื่องส่งเสริมความสำเร็จ เพราะบุคคลที่มีคุณธรรมย่อมนำสุขมาให้บุคคลรอบข้าง

๒.๑.๓ ความหมายของจริยธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กล่าวว่า “จริยธรรม” หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฏศีลธรรม^{๒๔}

สมพร เทพสิทธิ์า ได้อธิบายเกี่ยวกับจริยธรรมว่า เป็นลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคม ประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่ง คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการไม่ให้มีอยู่ในสมาชิก เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจในการกระทำนั้นว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่ง เป็นลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมเป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามจำกัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกรู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง^{๒๕}

ดวงเดือน พันธุมนาวิน กล่าวถึงจริยธรรมว่าหมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคมนั้น คือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมชมชอบให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่า การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประการหนึ่ง คือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามจำกัดและผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกรู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย^{๒๖}

กรมวิชาการ ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติดี ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบทั้งกาย วาจาและใจ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม^{๒๗}

^{๒๔} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๒๕๑.

^{๒๕} สมพร เทพสิทธิ์า, คุณธรรมและจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร: สมชายการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๒.

^{๒๖} ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมการวิจัยและการพัฒนาบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๔๔), หน้า ๓.

^{๒๗} กรมวิชาการ, แผนพัฒนาจริยศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๐), หน้า ๑.

จ้านงค์ ทองประเสริฐ ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรมประกอบด้วย “จริย” ซึ่งแปลว่า ฟังประพฤติ, ฟังปฏิบัติ, ฟังดำเนิน กับคำว่า “ธรรม” ซึ่งมีความหมายหลายอย่าง ความหมายอย่างหนึ่งคือ “หลักการ” ดังนั้น จริยธรรม จึงแปลว่า ธรรมที่ฟังประพฤติปฏิบัติหรือหลักดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่จะต้องพัฒนาไปตามลำดับจนถึงขั้นขั้นทุกข์หรือหมดกิเลสทั้งปวง^{๒๘}

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวว่า จริยธรรม ในความหมายที่แท้ คือการดำเนินชีวิตทั้งระบบ จริยธรรมในทางตะวันตกเป็นแค่ Morality คือแค่ศีลเท่านั้น แต่ในความหมายทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า “พรหมจรรย์” หรือ “จริยธรรม” ได้แก่ มรรค มีศีล สมาธิ ปัญญา^{๒๙}

พระยาอนุมานราชชนน กล่าวว่า จริยธรรม (Moral) โดยทั่วไปมีความหมายใกล้เคียงกับจริยศาสตร์ (Ethics) ในทางปรัชญา (Philosophy) เป็นเรื่องการค้นหาความจริงเกี่ยวกับคุณค่าของความประพฤติในสังคม ซึ่งถือว่าถูกต้อง ดีงาม และสิ่งที่ถือว่าผิด หรือชั่วไม่ควรประพฤติปฏิบัติ^{๓๐}

โคลเบอร์ก (Kohlberg, L.) ได้ให้ความหมายจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม คือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์ และมาตรฐานของความประพฤติในสังคมซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนมีพฤติกรรมในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนมีพฤติกรรมของตนเองได้นั้น สังคมจะเป็นตัวตัดสินว่า การกระทำนั้นถูกหรือผิด โดยในแต่ละสังคมจะมีเกณฑ์ในการตัดสินของสังคมนั้น^{๓๑}

ปราณี วิฐรวานิชย์ ให้ความหมายของจริยธรรม ว่าหมายถึงความประพฤติและการปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นความประพฤติที่ดีงาม สมควรอย่างยิ่งที่จะปฏิบัติสืบต่อกันไปและถือว่าจริยธรรมเป็นหน้าที่โดยตรงของทุกคนที่จะต้องปฏิบัติ^{๓๒}

ทิสนา แคมมณี ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า “จริยธรรม เป็นการแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนคุณธรรมภายในให้เห็นเป็นรูปธรรม”^{๓๓}

^{๒๘} จ้านงค์ ทองประเสริฐ, *หลักการครองตน*, (กรุงเทพมหานคร : สนุกอ่าน, ๒๕๔๑), หน้า ๑๑.

^{๒๙} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), *ถึงเวลามารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา กรมวิชาการ, ๒๕๔๑), หน้า ๔.

^{๓๐} พระยาอนุมานราชชนน, อ้างใน ชูศรี ศิริโคจนัสสิดิต, *การสร้างแบบวัดจริยธรรมการอยู่ร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๔*, หน้า ๗.

^{๓๑} Kohlberg, L., *Development of moral character and moral ideology in moral reasoning*. Review of child development research. Hartford: Connecticut Printers. 1984, pp. 383 – 432.

^{๓๒} ปราณี วิฐรวานิชย์, *จริยธรรมกับชีวิต*, (กรุงเทพมหานคร : คุณมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๒), หน้า ๔.

^{๓๓} ทิสนา แคมมณี, *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*, (กรุงเทพมหานคร: เสริมสิน พรินเทส ซิสเต็ม, ๒๕๔๑), หน้า ๔.

วารี เกิดคำ กล่าวว่า “จริยธรรม หมายถึง แนวทางการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีซึ่งมีลักษณะเป็นข้อบังคับให้บุคคลประพฤติเช่นนั้น เช่นนี้อันถือเป็นการกระทำที่ดี”^{๓๔}

โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม ไว้ว่า “จริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรมมิได้หมายถึงการทำตามสิ่งที่สังคมเห็นว่าถูกต้องแต่เป็นสิ่งที่ทุกคนควรเลือกกระทำในการตัดสินใจความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความเป็นสากลและเป็นหลักของความยุติธรรม ประกอบด้วยการกระจายสิทธิและหน้าที่และการตอบแทนที่เสมอกัน”^{๓๕}

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง หลักประพฤตินี้มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดี โดยเน้นที่รายบุคคลเท่ากับที่ตระหนักถึงผลทางสังคมที่จะดำรงรูปแบบของสังคมนั้น ดังนั้น หลักจริยธรรมจึงไม่มีใคร คนใดคนหนึ่งผูกขาด การตัดสินใจไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติไม่สร้างรูปแบบเฉพาะผูกขาดหรือวิถีชีวิตเพียงอย่างเดียว การแปลความหมายคุณธรรม จริยธรรมในชีวิตสังคมซึ่งเต็มไปด้วยการเร่งรัดหน้าที่ จะสร้างลักษณะนิสัยของบุคคลโดยเป็นความสำคัญในด้านจิตใจ ในการจัดจริยศึกษา”^{๓๖}

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ได้กล่าวว่า จริยธรรมหมายถึง ความถูกต้องที่ดีงาม สังคมทุกสังคมจะกำหนดกฎเกณฑ์ กติกา บรรทัดฐานของตนเองว่าจะอะไร คือสิ่งที่ดีงาม อะไรคือความถูกต้องในสังคม โจร การขโมย การปล้นเพื่อความอยู่รอดถือเป็นเรื่องปกติถูกต้องในหมู่โจร แต่ในสังคมทั่วไปการขโมยการปล้นเขากิน ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เป็นความผิดที่ต้องมีบทลงโทษดังนั้นสิ่งที่ เป็นความดี ความถูกต้องในความคิดของแต่ละบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพื้นฐานการขัดเกลาอบรมของบุคคลในสังคมนั้น ๆ”^{๓๗}

^{๓๔} วารี เกิดคำ, เอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรตัวคุณวิทยาการจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๓๘), หน้า ๕.

^{๓๕} Kohlberg, L. “Moral Stages and Moralization : The Cognitive developmental approach,” **Moral Development and Behavior** : Theory, Research and Social Issues. New York : Holt, Rinehart and Winston. 1976, pp. 4 – 5.

^{๓๖} พัฒนาข้าราชการพลเรือน, สถาบัน, คุณธรรมจริยธรรม สำหรับผู้บริหาร, เอกสารประกอบการบรรยาย, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๒), หน้า ๕.

^{๓๗} สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, จริยธรรมทางวิชาการ (พิมพ์ครั้งที่ ๒), (กรุงเทพมหานคร : เพื่อฟ้า, ๒๕๔๒), หน้า ๓.

โบวี และทิล (Bovee, & Thill) ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานของการควบคุมพฤติกรรมและทางเลือกของบุคคลซึ่งอยู่บนพื้นฐานของกฎ ค่านิยมและความเชื่อด้านศีลธรรม^{๓๘}

จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์หรือแนวทางที่พึงปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงคุณงามความดี หรือเพื่อให้เกิดคุณธรรม กฎเกณฑ์หรือแนวทางที่ปฏิบัติได้รับการประเมินค่าว่าเป็นสิ่งที่ดี สามารถนำผู้ประพฤติปฏิบัติตนให้บรรลุผลที่หวังไว้ได้ ขณะเดียวกันก็ไม่สร้างความทุกข์ความเดือดร้อนแก่บุคคลหรือสุจริตชนทั้งหลาย การปฏิบัติตามจริยธรรม ย่อมให้ผลดีแก่ผู้ปฏิบัติ สังคม และสิ่งแวดล้อม ผู้ปฏิบัติตามจริยธรรมย่อมได้ชื่อว่าเป็นคนดี หากบุคคลในสังคมทุกคนปฏิบัติตามหลักจริยธรรม สังคม สิ่งแวดล้อมจะไม่ถูกเบียดเบียนและถูกรบกวนจนเกิดสภาพเสียสุขภาพทางสังคมและระบบนิเวศวิทยา^{๓๙}

สาโรช บัวศรี ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรมคือแนวทางในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่กันได้อย่างร่มเย็นในสังคม จริยธรรมมีโครงสร้างอย่างน้อย ๒ ข้อ คือ คีล ได้แก่ สิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ และคุณธรรม ได้แก่ สิ่งที่ดีควรปฏิบัติ ซึ่งทั้งสองข้อรวมเรียกว่า “จริยธรรม”^{๔๐}

เสถียรพงษ์ วรรณปก ได้อธิบายถึงจริยธรรมในลักษณะกว้าง ๆ ว่า “จริยธรรม คือ หลักสำหรับให้คนเรายึดถือในการปฏิบัติตน จริยธรรมตัดสินให้เราเป็นคนดี มีความประพฤติดี ละเว้นความชั่ว ในบางกรณีเราบอกได้ทันทีว่า ความประพฤติใดที่เรียกว่าดี ความประพฤติใดที่เรียกว่าชั่ว แต่ในบางกรณีเราจะต้องพิจารณาก่อนที่จะบอได้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว ความเห็นของคนเราเกี่ยวกับเรื่องดีหรือชั่วไม่เหมือนกัน เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีมาตรฐานสำหรับการวัดหรือตัดสินใจไม่เหมือนกัน มาตรฐานการตัดสินความดี ความชั่ว อาจมองได้เป็น ๔ ด้าน คือ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านปรัชญา, และด้านศาสนา”^{๔๑}

^{๓๘} Mescon, M. H., Bovee L. & Thill, J. V., **Business Today (9th ed.)**, New Jersey: Prentice-Hall, 1999, p. 89.

^{๓๙} จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, สังคมวิทยา, (พิมพ์ครั้งที่ ๘), หน้า ๑๕๕.

^{๔๐} สาโรช บัวศรี, จริยธรรมไทยในปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา, ๒๕๓๔), หน้า ๗.

^{๔๑} เสถียรพงษ์ วรรณปก, สอนทางนิพพาน, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, ฉบับวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๐, (กรุงเทพมหานคร), หน้า ๑๔.

กริฟฟิน และ อีเบิร์ต (Griffin, & Ebert) ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความเชื่อว่า สิ่งใดคือความถูกต้องและสิ่งใดคือความไม่ถูกต้องหรือพฤติกรรมใดเป็นสิ่งที่ดี หรือพฤติกรรมใด เป็นสิ่งที่ไม่ดีทั้งนี้ พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อบุคคลอื่น^{๔๒}

แอนเดอร์สัน (Anderson) ได้กล่าวว่า จริยธรรมเป็นเขตของความเชื่อในสังคมหนึ่ง ๆ เกี่ยวกับอุปนิสัยและความประพฤติว่าอะไรเป็นสิ่งที่คนทั้งหลายพยายามที่จะประพฤติปฏิบัติ^{๔๓}

พจนานุกรมลองแมน (Longman Dictionary) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม ใช้ คำภาษาอังกฤษว่า “moral” แปลว่า เรื่องที่เกี่ยวกับอุปนิสัย ความประพฤติ หรือการกระทำของ บุคคล ซึ่งตัดสินว่าดีหรือชั่ว ถูกหรือผิด โดยถือว่า ต้องการกระทำสิ่งที่ดี ที่ถูก เพื่อให้พฤติกรรม หรือการกระทำของตนบริสุทธิ์ สิ่งใดที่เป็นจริยธรรม สิ่งนั้นควรกระทำ ควรประพฤติ^{๔๔}

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ให้ความหมายว่า “จริยธรรมหมายถึง สิ่ง ที่ควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความดีและความถูกต้องแก่สังคมในระดับต่าง ๆ”^{๔๕}

จากความหมายของนักวิชาการ จริยธรรม หมายถึง การประพฤติดี ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ทั้งกาย วาจาและใจ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น หรือเป็นหลักในการประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้ เป็นความประพฤติของพลเมืองดี และการปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นความประพฤติที่ดีงาม ที่ถูกต้อง เหมาะสมตามหลักศีลธรรมของศาสนา หรือหลักความเชื่อในวัฒนธรรม ประเพณี ระเบียบ แบบแผนของสังคม ส่งผลดี ให้กับตนเอง และสังคม ที่ให้สังคมเจริญงอกงาม

๒.๑.๔ ความสำคัญของจริยธรรม

จันจงค์ ทองประเสริฐ ได้กล่าวถึงความสำคัญของจริยธรรมว่า บุคคลใดที่มีจริยธรรม เป็นแนวทางในการปฏิบัติตน จะทำให้เป็นผู้ที่มีแต่ความเจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคงในหน้าที่ การงาน ได้รับการยกย่องสรรเสริญและเคารพเชื่อฟังจากบุคคลทั่วไป มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุข ไร้ภัยอันตรายใด ๆ เพราะแวดล้อมด้วยความรัก ความนับถือจากบุคคลที่อยู่รอบข้าง และ ครอบครัวจะมีความอบอุ่นมั่นคง ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ฝืดเคือง^{๔๖}

^{๔๒} Griffin, R. W. & Ebert, R. J. *Business (5th ed.)*, New Jersey: Prentice-Hall. 1999. p. 64.

^{๔๓} Anderson, H. M., “Self Instruction as a Method of Preparing Elementary School Social Studies Teacher Trainees Apply an Inductive Teaching Mode,” *Dissertation Abstracts International*. 1968, 42(11) : 4795-A.

^{๔๔} Longman Dictionary of Centemporary English. Burnt Mill : Pitman.1984, p. 706.

^{๔๕} กรมสามัญศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศน์), การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน มัธยมศึกษา เล่มที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, ๒๕๒๕), หน้า ๕.

^{๔๖} จันจงค์ ทองประเสริฐ, *หลักการครองตน*, หน้า ๑๔.

ปราณี วิฑูรวานิชย์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของจริยธรรมว่า จริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างมาก ทั้งนี้เพราะจริยธรรมเป็นสิ่งที่ จะช่วยให้คนประพฤติและปฏิบัติตนให้อยู่ในสิ่งที่ดีงาม จริยธรรมจะช่วยให้มนุษย์มีแนวทางในการดำเนินชีวิต มีหลักการครองตนที่ถูกต้องสมบูรณ์ และสามารถนำพามนุษย์ไปสู่จุดหมาย คือ ความดับทุกข์ หรือ ความหมดสิ้นปัญหาอยู่อย่างเป็นอิสระไร้ทุกข์^{๔๗}

ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องช่วยกันแก้ปัญหาในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรมของประชาชน การปลูกฝังจริยธรรม จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการแก้ปัญหาและการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน จะเห็นได้จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ทรงต้องการปลูกฝังจริยธรรมเพื่อให้เป็นสมบัติของคนไทยทั้งประเทศ ดังมีพระราชดำรัสในพระราชพิธีบวงสรวง ณ ท้องสนามหลวง เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๓ สรุปความว่า จริยธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติมีอยู่ ๔ ประการ ซึ่งประกอบด้วย

๑. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

๒. การรู้จักข่มใจตัวเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติอยู่ในความสัตย์ความดีนั้น

๓. การอดทน อดกลั้นและอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์ สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด

๔. การรู้ละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

จริยธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ หากแต่ละคนพยายามนำมาประพฤติปฏิบัติและเผยแพร่โดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์

ปราณี ตั้งใจดี ได้กล่าวถึงความสำคัญของจริยธรรม ดังนี้^{๔๘}

๑. จริยธรรมเป็นพื้นฐานการแสดงออกของการกระทำที่เป็นประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและ ผู้อื่นทั้งคุณธรรมที่เป็นบ่อเกิดซึ่งเป็นแก่นของค่านิยม

๒. จริยธรรมเป็นสิ่งที่ดีงามที่ควรปลูกฝังและดำรงรักษา

^{๔๗} ปราณี วิฑูรวานิชย์, *จริยธรรมกับชีวิต*, หน้า ๖.

^{๔๘} ปราณี ตั้งใจดี, “การสร้างแบบสังเกตคุณธรรมด้านความใฝ่รู้ ความมีระเบียบวินัย ความอดทน และการตรงต่อเวลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๐, หน้า ๘.

๓. จริยธรรมนั้นผูกพันอยู่กับความสุข คือ จริยธรรมเป็นเหตุ
๔. จริยธรรมเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการดำเนินกิจกรรมทุกอย่าง จึงควรสร้างสมจริยธรรม เพื่อนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดี และความเต็มสมบูรณ์ในชีวิต
๕. จริยธรรมเป็นสิ่งผูกพันกับคนดีและความดี และจริยธรรมเป็นสิ่งที่อยู่ในความควบคุมของเรา
๖. จริยธรรมเกี่ยวพันอยู่กับความเคยชินของการประพฤติ ตรงกันข้ามกับกิเลสซึ่งเป็นความเคยชินกับการประพฤติชั่ว
๗. จริยธรรมก่อให้เกิดจริยธรรมอื่นๆ คือ เมื่อฝึกจริยธรรมหนึ่งแล้ว ก็จะเกิดจริยธรรมด้านอื่นๆ ไปด้วย

จากความหมายของจริยธรรมที่กล่าวมา สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมมนุษย์ที่แสดงออกทางความประพฤติที่ดีงาม เมื่อปฏิบัติแล้วจะทำให้การดำเนินชีวิตของบุคคลและสังคมเกิดประโยชน์สุข

๒.๑.๕ องค์ประกอบของจริยธรรม

นักจิตวิทยาและนักวิชาการหลายท่านได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรม ได้ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้แบ่งจริยธรรม ออกเป็น ๔ ด้าน คือ^{๔๕}

๑. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตน ถือว่ากระทำชนิดใดควรควรเว้น ลักษณะพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่ ความรู้เชิงจริยธรรมที่มีในแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้นๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนา ส่วนใหญ่เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะในช่วงอายุ ๒-๑๐ ปี ซึ่งจะได้รับปลูกฝังเป็นพิเศษ ดังนั้น ผู้ที่เป็นบิดามารดาเปรียบเสมือนครูคนแรก จึงควรปลูกฝังไว้ในระยะนี้ ทักษะคิดเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกรู้สีกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าตนเองชอบหรือไม่ ลักษณะนั้นๆ เพียงใด
๒. ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่สำหรับบางคนในสภาพการณ์ปกติ อาจมีทักษะคิดเชิงจริยธรรม แตกต่างไปจากค่านิยมของสังคม นอกจากนี้ ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงไปได้จากเดิมไป

^{๔๕} ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมการวิจัยและการพัฒนาบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๔๔), หน้า ๔๐-๔๑.

๓. เหตุผลทางจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกหรือไม่เลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องแสดงมูลเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ตลอดจนพัฒนาการทางด้านอื่นๆ ของบุคคล โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและพัฒนาการทางด้านอารมณ์ด้วย

๔. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือคว่นการแสดงพฤติกรรมที่ฝืนกับกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่นับเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุน เช่น การให้ทาน การเสียสละ เพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเกิดจากการขู่ขู่ให้

การทำผิดกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ เช่น การลักขโมย การกล่าวเท็จ การโกงสิ่งของ เป็นต้น เป็นพฤติกรรมที่ไม่เกิดขึ้นในผู้มีจริยธรรมสูง พฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าจริยธรรมประเภทอื่นๆ เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลย่อมส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

พระราชวรมุนี (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้แบ่งจริยธรรมออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ^{๕๐}

๑ จริยธรรมภายใน เป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความรูสึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นรากฐานทำให้เกิดจริยธรรมภายนอก

๒ จริยธรรมภายนอก เป็นจริยธรรมที่บุคคลแสดงออกมาเป็นการกระทำภายนอกที่เราสังเกตเห็นได้ เช่น การเอาใจใส่การทำงาน ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น แต่จริยธรรมที่แท้จริงนั้นจะต้องไม่ตกอยู่ในเงื่อนไ้ภายนอก เช่น ทำงานเพื่อผลของงานไม่ใช่เพื่อเงิน

ธีระพร อุวรรณโณ ได้สรุปว่า จริยธรรมของบุคคลประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๓ ประการคือ^{๕๑}

๑ องค์ประกอบด้านความรู้ ได้แก่ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินใจแยกความถูกผิดได้ด้วยความคิด

๒ องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรูสึก ได้แก่ ความพึงพอใจ ศรัทธาเลื่อมใส เกิดความนิยม ยินดีที่จะรับจริยธรรมนั้นมาเป็นแนวปฏิบัติ

๓ องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการแสดงออก ได้แก่ พฤติกรรมที่บุคคลตัดสินใจที่กระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ กัน

^{๕๐} พระราชวรมุนี(ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธจริยธรรม, (กรมพมพหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๓), หน้า ๒๖.

^{๕๑} ธีระพร อุวรรณโณ, แล้วเราจะเสริมสร้างจริยธรรมให้กับคนวัยใด, วารสารครุศาสตร์, (เมษายน- มิถุนายน, ๒๕๒๖,) หน้า ๑ - ๕.

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นเสมือนแนวทางการประพฤติหรือปฏิบัติเพื่อให้คุณธรรมเกิดขึ้นในตัวบุคคลประกอบด้วยความรู้ ความประพฤติ และความรู้สึก ซึ่งเป็นแนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคมส่วนรวม เป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางกาย ในลักษณะที่ถูกต้องเป็นมาตรการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ

อย่างไรก็ตาม คำว่า คุณธรรมจริยธรรมนั้น เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ทั้งในวงการศึกษาระดับมัธยมศึกษา วิทยาลัย และศาสนาทั่ว ๆ ไป ดังนั้น คุณธรรมจึงมักใช้ในลักษณะที่ครอบคลุมความหมายของจริยธรรมด้วย ทั้งในด้านศัพท์ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ กล่าวคือ จริยธรรมเป็นการแสดงออกให้ผู้อื่นเห็นคุณธรรมที่อยู่ภายในจิตใจแต่ละบุคคลนั่นเอง

ดังนั้น สรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ความประพฤติหรือการกระทำทั้งทางกาย วาจา ใจ ที่ดีงามอันเป็นที่ยอมรับของสังคมรวมทั้งหลักเกณฑ์และมาตรฐานของความประพฤติอันเป็นแนวทางการปฏิบัติต่อเนื่อง ทั้งต่อผู้อื่น และต่อสังคม เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

๒.๒ หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม

นักจิตวิทยาได้ศึกษาทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ส่วนใหญ่เชื่อว่าโดยส่วนใหญ่การพัฒนาบุคคลต่าง ๆ นั้นจะมีลำดับการพัฒนาที่คล้ายกัน และนอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางคุณธรรม จริยธรรม ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ทางสังคม และพยายามค้นคว้าทฤษฎีต่าง ๆ ดังนี้

๒.๒.๑ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

นักจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิเคราะห์ พยายามค้นคว้าทฤษฎี ที่จะอธิบายหาพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของมนุษย์รวมถึงด้านจริยธรรมด้วย นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มี ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เป็นผู้นำของกลุ่ม ฟรอยด์ เชื่อว่าบุคลิกภาพของมนุษย์จะพัฒนาขึ้นจากพลังงานทางจิตที่เรียกว่า อิด (id) อีโก้ (ego) และซูเปอร์อีโก้ (Superego) ตามลำดับ อิดเป็นสิ่งที่ติดตัวทารกมาตั้งแต่เกิด และจะผลักดันให้เด็กสนองความต้องการตามสัญชาตญาณ ในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้แสวงหาความสุขให้ตนเองด้วย แต่อาศัยการทำงานของอิดอย่างเดียว บางครั้งก็ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ อีโก้ จึงพัฒนาขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการคิดและวางแผนตอบสนองความต้องการ โดยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ครั้งต่อมาเมื่อเด็กมีอายุประมาณ ๓-๖ ปี ซูเปอร์อีโก้จึงเริ่มพัฒนาขึ้นมา เพื่อควบคุมระบบจริยธรรมในตัวบุคคล ทำให้บุคคลได้รับการถ่ายทอดค่านิยม

และมาตรฐานทางจริยธรรมของสังคมโดยผ่านกระบวนการเลียนแบบผู้อบรมเลี้ยงดู ซึ่งโดยมากก็คือ พ่อแม่ นั่นเอง^{๕๒}

จากการศึกษาตามแนวนี้ จะพบว่า จริยธรรมควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก และบุคคลจะเป็นผู้มีจริยธรรมได้จะต้องขึ้นอยู่กับคุณธรรมของแต่ละบุคคล และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง

๒.๒.๒ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีนี้ได้อธิบายวิธีการและกระบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลทางสังคม ทำให้เกิดการยอมรับลักษณะและกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นลักษณะของตน ทฤษฎีนี้ได้นำเอาหลักการเสริมแรง (Principle of Reinforcement) และหลักการเชื่อมโยง (Principle of Association) มาใช้อธิบายปรากฏการณ์ในสังคม โดยเน้นการเรียนรู้โดยบังเอิญและการเลียนแบบเป็นสำคัญ ซึ่งทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แปลกใหม่หรือแตกต่างไปจากเดิมได้โดยง่าย ทฤษฎีนี้จะให้ความสำคัญกับสถานการณ์ซึ่งจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้บุคคลกระทำซ้ำ ๆ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้น ในที่สุด สิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ก็คือ ความพอใจและการหลบหนีจากความทุกข์ การเลียนแบบลักษณะการกระทำของบุคคลอื่นเป็นบ่อเกิดของการยอมรับลักษณะทั้งที่ดีและไม่ดีจากบุคคลอื่น^{๕๓}

๒.๒.๓ ทฤษฎีการพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Development Theory)

โดยนักจิตวิทยาผู้หนึ่งในกลุ่มนี้คือ ลอเรนซ์ โคลเบิร์ก (Lawrence Kohlberg) โคลเบิร์กเชื่อว่าจริยธรรมหรือความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการตัดสินใจความถูกต้องของการกระทำ มิได้เกิดจากการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) แต่เกิดจากการคิดไตร่ตรอง ตามเหตุผลของแต่ละบุคคล และเนื่องจากการเกิดไตร่ตรองตามเหตุผลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งผูกพันกับอายุของแต่ละบุคคลจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นที่สูงกว่าทีละขั้น ไม่มีการย้อนกลับและไม่มีการเร่งขึ้น

^{๕๒} ชีระพร อุวรรณโน, “การสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัยด้านจริยธรรม,” เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับปฐมวัยศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๒๘), หน้า ๑๕.

^{๕๓} ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า ๖๓.

การพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก มี ๓ ระดับ แต่ละระดับแบ่งออกเป็น ๒ ขั้น ดังนั้น พัฒนาการทางจริยธรรม มีทั้งหมด ๖ ขั้น คำอธิบายของระดับและขั้นต่าง ๆ มีดังนี้^{๕๔}

ระดับที่ ๑ ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Preconvention Level) ในระดับนี้เด็กจะรับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ “ดี” “ไม่ดี” จากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดา มารดา ครู หรือเด็กโตและมักจะคิดถึงผลตามที่จะนำรางวัลหรือการลงโทษมาให้

พฤติกรรม “ดี” คือ พฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รับรางวัล

พฤติกรรม “ไม่ดี” คือ พฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รับโทษ

โคลเบอร์ก ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ เป็น ๒ ขั้น คือ

๑ กฎเกณฑ์ และการเชื่อฟัง

๒ กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน

ระดับที่ ๒ ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional Level) พัฒนาการจริยธรรมผู้ทำถือว่าการประพฤติตนตามความคาดหวังของผู้ปกครอง บิดา มารดา กลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกหรือของชาติเป็นสิ่งที่ควรจะทำ ผู้แสดงพฤติกรรมจะไม่คำนึงถึงผลตามที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเอง ถือว่าความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีเป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนมีหน้าที่จะรักษามาตรฐานทางจริยธรรม ระดับนี้เป็น ๒ ขั้น คือ

๑ ความคาดหวังและการยอมรับในสังคม สำหรับ “เด็กดี”

๒ กฎและระเบียบ

ระดับที่ ๓ ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณ หรือ ระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post conventional Level) พัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ ผู้ทำหรือผู้แสดงพฤติกรรมได้พยายามที่จะตีความของหลักการและมาตรฐานทางจริยธรรมด้วยวิจารณญาณ ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลักของความประพฤติที่จะปฏิบัติตามการตัดสินใจ “ถูก” “ผิด” “ไม่ควร” มาจากวิจารณญาณของตนเองปราศจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจ หรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก โคลเบอร์ก แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรม ระดับนี้เป็น ๒ ขั้น คือ

๑ สัญญาสังคม หรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา

๒ หลักการคุณธรรมสากล

^{๕๔} เดิมศักดิ์ กทวนิช, จิตวิทยาทั่วไป (General Psychology), (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๔๖), หน้า ๗๒-๗๔.

สรุปแล้ว พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมี ๓ ระดับ และ ๖ ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ ๑ การลงโทษ และการเชื่อฟัง

โคลเบอร์ก กล่าวว่า ในขั้นนี้เด็กจะใช้ผลตามของพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ว่า พฤติกรรมของตน “ถูก” หรือ “ผิด” เป็นต้นว่า ถ้าเด็กถูกทำโทษก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ผิด” และจะพยายามหลีกเลี่ยงไม่ทำสิ่งนั้นอีก พฤติกรรมใดที่มีผลตามด้วยรางวัลหรือคำชม เด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ถูก” และจะทำซ้ำอีกเพื่อหวังรางวัล

ขั้นที่ ๒ กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน

ในขั้นนี้เด็กจะสนใจทำตามกฎข้อบังคับ เพื่อประโยชน์หรือความพอใจของตนเอง หรือ ทำดีเพราะอยากได้ของตอบแทน หรือรางวัล ไม่ได้คิดถึงความยุติธรรมและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นหรือความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น พฤติกรรมของเด็กในขั้นนี้ทำเพื่อสนองความต้องการของตนเอง

ขั้นที่ ๓ ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี”

พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้เป็นพฤติกรรมของ “เด็กดี” ตามมาตรฐานหรือความคาดหวังของบิดามารดา หรือเพื่อนวัยเดียวกัน พฤติกรรม “ดี” หมายถึง พฤติกรรมที่จะทำให้ผู้อื่นชอบและยอมรับ

ขั้นที่ ๔ กฎและระเบียบ

โคลเบอร์ก อธิบายว่า ในขั้นนี้ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบเรียบร้อยต้องมีกฎหมายและข้อบังคับ คนดี หรือคนที่มีพฤติกรรมถูกต้องต้องคือคนที่ปฏิบัติตามระเบียบบังคับหรือกฎหมาย ทุกคนควรเคารพกฎหมาย เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นระเบียบของสังคม

ขั้นที่ ๕ สัญญาสังคม

ขั้นนี้เน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องสมควรที่จะปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคลก่อนที่จะให้มาตรฐานทางจริยธรรมได้ใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบสิ่งไหนผิดและสิ่งไหนถูก ในขั้นนี้การ “ถูก” และ “ผิด” ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล แม้ว่าจะเห็นความสำคัญของสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างบุคคลแต่เปิดใจให้มีการแก้ไขโดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น

ขั้นที่ ๖ หลักการคุณธรรมสากล

ขั้นนี้ เป็นหลักการมาตรฐานจริยธรรมสากล เป็นหลักการเพื่อมนุษยธรรม เพื่อความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชน และเพื่อความยุติธรรมของมนุษย์ทุกคน ในขั้นนี้สิ่งที่ “ถูก” “ผิด” เป็นสิ่งที่ขึ้นกับมโนธรรมของแต่ละบุคคลที่เลือกยึดถือ

๒.๒.๔ ทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม (The Theory of Values Clarification)

ผู้เสนอทฤษฎีนี้คือ Rath, Hamlin and Simaon โดยใช้แนวคิดของทฤษฎีสัมพันธสภาพการณ์ต่างๆ ในหลักการของทฤษฎีการกระจ่างค่านิยมจะไม่กำหนดจริยธรรมที่จะปลูกฝังมีการยอมรับ การตัดสินใจ ความรู้สึก และค่านิยมที่เลือกแล้วของผู้เรียนอย่างไม่มีเงื่อนไข โดยครูมีหน้าที่ในการปลูกฝังค่านิยมคือ การชี้แนะ หรือการจัดการให้มีการชี้แนะโดยการตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนเกิดการทบทวนคิดขึ้นมาว่าความเชื่อ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม และความรู้สึกของตนที่มีต่อสิ่งหนึ่งๆ นั้น เป็นไปตามเกณฑ์ ๗ ประการของกระบวนการของค่านิยมหรือไม่ กล่าวคือ^{๕๕}

- เกิดจากการเลือกของตนอย่างอิสระหรือเปล่า
- ได้พิจารณาทางเลือกอื่นหรือเปล่า
- ได้พิจารณาผลของทางเลือกต่างๆ หรือ เปล่า
- มีความภูมิใจหรือยินดีในสิ่งที่ตนเลือกหรือเปล่า
- จะยืนยันการตัดสินใจเลือกของตนเองอย่างเปิดเผยหรือไม่
- จะทำตามที่ตนตัดสินใจเลือกหรือไม่
- จะกระทำซ้ำหรือไม่

๒.๒.๕ ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification Theory)

นักทฤษฎีกลุ่มนี้ คือ Skinner ทฤษฎีนี้ประยุกต์มาจากทฤษฎีการวางเงื่อนไขกรรมวิบาก (Operant Conditioning) ที่อธิบายหลักการเรียนรู้ว่า มนุษย์สามารถพัฒนาตนได้ โดยอาศัยหลักการปรับพฤติกรรม ซึ่งจะเจาะจงเฉพาะกระบวนการเรียนรู้แบบการกระทำ อันเป็นการเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลกรรมที่เกิดขึ้น จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก จะมีผลในการกำหนดถึงการแสดงพฤติกรรมนั้นในอนาคต

^{๕๕} ชัยพร วิชาวุธ, พฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน : ศึกษาแนวทางจิตวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑), หน้า ๒๑.

วิธีการของทฤษฎีนี้ ตั้งอยู่บนรากฐานความเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเราถูกควบคุมโดยเงื่อนไข การเสริมแรง และเงื่อนไขการลงโทษ วิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามความคิดนี้ หากต้องการปลูกฝังพฤติกรรมใดก็ต้องจัดเงื่อนไขต่างๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นได้รับแรงเสริม และหากต้องการลดพฤติกรรมใดก็ต้องจัดเงื่อนไขเพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นได้รับแรงเสริม^{๕๖}

๒.๓ การประเมินผลคุณธรรม จริยธรรม

การวัดผลเพื่อประเมินผลจริยธรรมของบุคคลเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและวัดได้ยาก แต่นักวัดผลการศึกษาก็ได้พยายามสร้างเครื่องมือเพื่อวัดให้ได้ผลที่เป็นมาตรฐานเชื่อถือได้ ซึ่งเทคนิควิธีการวัดจริยธรรม โกลด์ มีคุณ ได้สรุปไว้ ๔ วิธีด้วยกันคือ^{๕๗}

๑. การสังเกต เป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนง ตั้งแต่ประสบการณ์อันซับซ้อน เช่น พฤติกรรมของตนซึ่งเป็นสิ่งที่จะสังเกต พิจารณาให้ได้เรื่องราวละเอียดถี่ถ้วนได้ยาก การสังเกตอาจใช้แบบสังเกตในสถานการณ์ต่างๆ ที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวตามธรรมชาติหรือใช้แบบสังเกตในสถานการณ์เฉพาะที่สร้างขึ้น เช่น มอบหมายให้ทำงานเป็นกลุ่มแล้วสังเกตการปฏิบัติ

๒. ให้บอกเรื่องราวของตน อาจทำให้ได้หลายลักษณะ คือ

๒.๑ ใช้แบบสอบวัด (Paper-pencil Test) เช่น การตรวจสอบ (Check List) มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบทดสอบเชิงสถานการณ์ (Situation Test) แบบเปรียบเทียบความชอบเป็นรายคู่ (Paired Comparison Preference Test)

๒.๒ สัมภาษณ์มีหลักการว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องไม่รู้ว่ากำลังถูกทดสอบ หรือถูกวัดจริยธรรม

๓. ให้ผู้อื่นช่วยบอกเรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก อาจใช้สังคม (Sociometric) สัมภาษณ์ หรือใช้แบบสอบถามผู้ปกครองและครู วิธีการทำค่านิยมให้กระจ่างเป็นวิธีการพัฒนาทางด้านจิตพิสัยเน้นในเรื่องความรู้สึก โดยเฉพาะด้านความพึงพอใจและการมีความสุขจากการได้เลือกค่านิยมอย่างใดอย่างหนึ่ง

๔. การใช้แบบมาตรารวมการประมาณค่าของลิเคิร์ท ในปี ๑๙๓๒ Rensis Likert แห่งมหาวิทยาลัยมิชิแกน ได้พัฒนามาตรารวมการประมาณค่าของลิเคิร์ท (Summated rating scale) หรือมาตราแบบลิเคิร์ท (Likert – type scale) ซึ่งรูปแบบของมาตราเป็นที่นิยมใช้วัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยอย่างมากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ลักษณะของมาตราจะเสนอข้อความจำแนกให้ผู้ตอบ

^{๕๖} สมโภช เอี่ยมสุภายัต, ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๘.

^{๕๗} โกลด์ มีคุณ, การวัดจริยธรรม, (ราชบุรี : สถาบันราชภัฏจอมบึง, ๒๕๓๓), หน้า ๔๐.

ตอบว่าเห็นว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับข้อความแต่ละข้อมากน้อยเพียงใด ๕ ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก ตัดสินใจไม่ได้/เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วยมาก และไม่เห็นด้วยมากที่สุด ข้อความที่อยู่ในมาตรา ประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายทางบวกและทางลบคละกัน ไปตามความเหมาะสม

๒.๔ การส่งเสริมและปลูกฝังจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้กล่าวถึงการส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้^{๕๔}

๑ การให้ความรู้ขั้นสูงขั้น วิธีการฝึกฝนเด็กซึ่งให้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำให้สามารถใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไป

๒ การอบรมทางศาสนา ประเพณีของผู้นับถือศาสนาพุทธได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

๓ การให้แสดงบทบาทสมมติ โดยให้เด็กแสดงบทบาทเป็นตัวละครในเรื่องที่มีปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรม จะเป็นเครื่องช่วยให้เด็กมีความผูกพันใกล้ชิดกับปัญหาของตัวเองในเรื่องเหมือนกับเป็นปัญหาของตนเอง

๔ การใช้กลุ่มให้เกิดการคล้อยตาม การแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อเป็นการยกระดับจิตใจของเด็กนั้น อาจทำได้โดยการใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนซึ่งแสดงออกทางจริยธรรมในระดับเดียวกัน เด็กวัยรุ่นจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่างและคล้อยตามลักษณะของเพื่อน ๆ ไปได้ง่าย

๕ การให้เลียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ถูกทดลองเห็นจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ถูกทดลองทำพฤติกรรมนั้น ๆ ตามตัวแบบได้

กรมการศาสนา ได้กล่าวถึงการส่งเสริมจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนว่าจะต้องเอาใจใส่กับสิ่งต่อไปนี้^{๕๕}

๑ ตัวจริยธรรม หมายถึง คุณภาพจิตที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของตน การสอนจริยธรรมต้องมุ่งที่จิตใจ ไม่ใช่มุ่งควบคุมคำพูดและการกระทำ จริยธรรมเป็นสิ่งที่ส่งเสริมความเจริญแก่ตัวเอง เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างมนุษย์ และส่งเสริมชาติบ้านเมือง หน้าที่ของครูสอนจริยธรรม คือ การช่วยปราบอบธรรม และช่วยพัฒนาธรรมในจิตใจของนักเรียน

^{๕๔} ดวงเดือน พันธุมนาวิน, จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔), หน้า ๖๓ - ๘๗.

^{๕๕} กรมการศาสนา, คู่มือพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๓๔), หน้า ๑๓ - ๑๔.

๒ จุดมุ่งหมายของการสอนจริยธรรม ครูต้องพยายามให้เด็กสามารถจดจำข้อเท็จจริง เข้าใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงความเห็น ทักษะคิดและอารมณ์ ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ ไปในทางที่ดี

๓ ครูสอนจริยธรรม ต้องศึกษาค้นคว้าในเนื้อหาของจริยธรรมจนเกิดความซาบซึ้ง เพื่อโน้มน้าวจิตใจเด็กให้เกิดความสนใจ และครูควรกระทำตนเป็นตัวอย่าง สร้างศรัทธาแก่เด็กและเรียนรู้สภาพส่วนตัวนักเรียนเท่าที่สามารถทำได้

๔ การสอนจริยธรรมในห้องเรียนก็ต้องมีการเตรียมการดำเนินการ ทบทวน และสรุปย่อ ครูต้องสามารถจูงใจเด็กให้สนใจบทเรียนและมีบทสรุปที่ประทับใจเด็ก นอกห้องก็ต้องมีการสอนจริยธรรมในทันทีที่โอกาสอำนวย เช่น ตามเหตุการณ์เมื่อเด็กทำผิด แนะนำให้ทำกิจกรรมรวมทั้งพาไปดูของจริง

๕ การประเมินผลทางจริยธรรม โดยการทดสอบจากความจำ ความเข้าใจ และความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมไปในทางที่ดี

ศาสตราจารย์ กล่าวถึงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนนั้นกระทำดังนี้^{๖๐}

๑ ตั้งคณะกรรมการคุณธรรมจริยธรรมประจำโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่กำหนดแผนงาน คุณธรรมจริยธรรม ตลอดทั้งปี และควบคุมดูแลให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดนั้น รวมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเป็นการปฏิบัติให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๒ จัดให้มีแผนงานการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยดำเนินการดังนี้

๒.๑ สร้างบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการให้การศึกษาอบรม และการปฏิบัติ เรื่องจริยธรรม ได้แก่

๒.๑.๑ คณะครูร่วมกันประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

๒.๑.๒ ชี้แจง กระตุ้น โน้มน้าวให้นักเรียนมีความเข้าใจ และเห็นว่าการประพฤติตนตามแนวทางของจริยธรรมเป็นสิ่งที่มิเกียติยิ่ง ไม่เป็นสิ่งที่น่าละอายเพราะสิ่งที่น่าละอายนั้น คือการทำความชั่ว

๒.๑.๓ ตั้งกลุ่มหรือชุมชนจริยศึกษาขึ้นในโรงเรียน

๒.๒ จัดให้มีการอบรมจริยธรรมโดยต่อเนื่องในโรงเรียน ผู้ให้การอบรม ได้แก่

๒.๒.๑ พระสงฆ์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ

๒.๒.๒ ผู้บริหาร โรงเรียน

^{๖๐} ศาตราจารย์ บัณฑิต, จริยธรรมไทยในปัจจุบัน, หน้า ๕๕.

๒.๒.๓ ครูประจำชั้นและครูเวรประจำวัน

๓ จัดให้มีแผนงานควบคุมความประพฤติ เช่น

๓.๑ ผู้ใดประพฤติผิดจรรยาบรรณหรือละเลยต้องถูกลงโทษตามควรแก่กรณี

อย่างเคร่งครัด

๓.๒ ผู้ใดประพฤติดีในด้านจรรยาบรรณ ต้องยกย่องสรรเสริญให้เกียรติผู้นั้น

อย่างดี

สมพงษ์ จิตระดับ ได้กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจรรยาบรรณในโรงเรียนไว้
ดังนี้^{๖๐}

๑ ในการสอนจริยศึกษา โรงเรียนควรเพิ่มเติมหลักธรรมและแนวทางพุทธศาสนาให้แก่นักเรียน

๒ การส่งเสริมการปฏิบัติเป็นสิ่งที่ครูต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การยกย่องชมเชย และ ประกาศเกียรติคุณนักเรียนเป็นสิ่งที่ควรได้รับการสนับสนุนจากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๓ การให้การอบรม หรือการให้คำแนะนำที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณควรพยายามกระทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อยจะได้ผลและน่าสนใจกว่า

๔ โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่อยู่ใกล้ชิดกับวัดซึ่งอยู่ในชุมชนนั้น จึงควรจัดกิจกรรมที่ก่อประโยชน์แก่หลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น จัดโครงการธรรมทายาทเพื่อบวชเป็นสามเณรในระหว่างปิดภาคการศึกษา เป็นต้น

๕ โรงเรียน คณะครู ควรร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด เช่น พบปะ พูดคุย เยี่ยมเยือนตลอดจนปรึกษาหารือร่วมกันตามโอกาสและความเหมาะสม ครูควรหาโอกาสติดตามผลนักเรียนแต่ละคนตามสภาพที่เกิดขึ้นในครอบครัวของนักเรียนด้วย

๖ การจัดสิ่งแวดล้อม บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน และห้องเรียนจะต้องสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ ทั้งควรเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมสิ่งแวดล้อมบางอย่างให้น่าสนใจและชวนติดตามเกี่ยวกับคุณธรรมจรรยาบรรณอยู่เสมอ เช่น การติดรูปการ์ตูนทางจรรยาบรรณ คติสอนใจ การจัดป้ายนิเทศ เป็นต้น

๗ ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ตลอดผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรจะได้มีการร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ กำหนดแผนงานการส่งเสริมจรรยาบรรณในโรงเรียน

๘ การจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ เพื่อจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ประสบการณ์ ตลอดจนวิธีการดำเนินงานการส่งเสริมจรรยาบรรณระหว่างโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น

^{๖๐} สมพงษ์ จิตระดับ, การสอนจริยศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐), หน้า ๑๗๕ - ๑๘๐.

โรงเรียนควรดำเนินการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรเร่งรัดหรือรีบร้อนเพื่อให้เห็นผลงานในระยะเวลานั้น ๆ เป็นอันขาด

๕ ควรพิจารณาบุคคลในชุมชนที่มีคุณธรรมดีเด่นมาร่วมเป็นวิทยากรบรรยาย

กิริติ ศรีวิเชียร กล่าวถึง แนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนไว้ว่า “การส่งเสริมจริยธรรมจะกระทำให้ได้ผลขึ้นมาไม่ได้ด้วยวิธีการสอนแต่อย่างเดียว แต่จะต้องอาศัยการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม ตลอดจนความประพฤติของครูในโรงเรียนให้สอดคล้องตามไปด้วย นั่น คือ จะต้องส่งเสริมจริยธรรมทั้งในรูปหลักสูตรแฝงและในรูปการสอน ซึ่งการส่งเสริมจริยธรรมในรูปของหลักสูตรแฝง (Hidden Curriculum) จะต้องสร้างความสนใจของนักเรียน ไปที่บรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีผลต่อการส่งเสริมจริยธรรม เพราะนักเรียนจะไม่ตระหนักถึงสิ่งที่ครูตั้งใจจะให้นักเรียนได้เรียนรู้ แต่สิ่งนั้นจะมีผลกระทบต่อส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน เช่น การให้เด็กร่วมทำงานเป็นกลุ่ม หรือเป็นหลักสูตรแฝงให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่ครูได้ตั้งใจให้เกิดขึ้นโดยตรง แต่เป็นผลมาจากการปฏิบัติของครูในระบบ โรงเรียน เช่น ความรักใคร่สามัคคีของครู ความสุภาพเรียบร้อยในทางวาจาของครู และความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคณะครูในโรงเรียน”^{๖๒}

อำนวยการ ทะพิงค์แก และ ชัยนัต วรรณะภูติ ได้เสนอแนวคิดการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนไว้ว่า “การส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนจะต้องปรับปรุงหลักสูตร วิธีการสอนเสียใหม่โดยควรจะมีการเพิ่ม หลักสูตรด้านนี้ให้มากขึ้นและให้สอดคล้องประสานกันทุกวิชา ซึ่งหมายความว่า การสอนจริยธรรมไม่ใช่ตกเป็นภาระของครูสอนหน้าที่ศีลธรรมแต่เพียงอย่างเดียว ผู้สอนวิชาอื่นก็มีหน้าที่ในการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนเช่นกัน”^{๖๓} ซึ่งสอดคล้องกับ บรรเทา กิตติศักดิ์ ได้สรุปการปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนไว้ว่า “มีหลักที่ควรยึดถือ ๓ ประการ คือ ประการที่หนึ่ง ต้องให้มีการปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้เนื้อหาวิชา ประการที่สอง จริยธรรมต้องสอบทุกระดับและสอดแทรกอยู่ในทุกวิชาอย่างสม่ำเสมอ โดยถือว่าเป็นหน้าที่ของครูทุกคน และประการที่สาม การประพฤติและปฏิบัติตัวของครูจะต้องสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการปลูกฝัง และพัฒนาแก่นักเรียน”^{๖๔}

^{๖๒} กิริติ ศรีวิเชียร, การจัดการศึกษาในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๔), หน้า ๔๑ - ๔๒.

^{๖๓} อำนวยการ ทะพิงค์แก และชัยนัต วรรณะภูติ, รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๒), หน้า ๔๑.

^{๖๔} บรรเทา กิตติศักดิ์ (ม.ป.ป.), จริยธรรมทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), หน้า ๕๗.

จิตรา ทองเกิด กล่าวว่า กิจกรรมเป็นหนึ่งในของการให้การศึกษา สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้แสดงความสนใจ ความถนัด ตามธรรมชาติอันแท้จริง กิจกรรมจะเป็นเครื่องมือช่วยอบรมนักเรียนให้รู้จักปรับตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ และความเสียสละเพื่อส่วนรวม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในระบอบประชาธิปไตย เป็นการสร้างประสบการณ์ตามความแตกต่างของนักเรียนเพื่อสร้างเจตคติที่ดีและพัฒนาบุคลิกภาพอันพึงประสงค์^{๖๕}

สรุปได้ว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนจะกระทำไม่ได้ผลขึ้นมาไม่ได้ด้วยวิธีการสอนแต่อย่างเดียว แต่จะต้องอาศัยการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม ตลอดจนความประพฤติของครูในโรงเรียนให้สอดคล้องตามไปด้วย และ ต้องปรับปรุงหลักสูตร วิธีการสอนเสียใหม่โดยควรจะมีการเพิ่ม หลักสูตรด้านนี้ให้มากขึ้นและให้สอดคล้องประสานกันทุกวิชา ซึ่งหมายความว่า การสอนจริยธรรมไม่ใช่ตกเป็นภาระของครูสอนหน้าที่ศีลธรรมแต่เพียงอย่างเดียว ผู้สอนวิชาอื่นก็มีหน้าที่ในการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่ นักเรียนเช่นกัน

๒.๕ คุณธรรมจริยธรรมที่โรงเรียนควรส่งเสริม

เนื่องจากเยาวชนเป็นกลุ่มคนที่ยังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน โรงเรียนทุกโรงเรียนจึงต้องช่วยเตรียมตัวเด็กนักเรียนตั้งแต่ประถมศึกษาให้มีความสามารถในการสร้างความสุขให้กับตนเอง และมีภูมิคุ้มกันจากปัญหาต่าง ๆ รอบด้านจากสังคมในยุคปัจจุบัน การศึกษาจึงไม่ควรมุ่งเน้นให้เด็ก ๆ แข่งขันช่วงชิงในด้านการเป็นคนเก่ง ในทางตรงกันข้ามการศึกษาต้องช่วยให้นักเรียนเป็นคนดีเหนือสิ่งอื่นใด ให้ทุกคนสามารถมีชีวิตที่เต็มไปด้วยความสงบ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การศึกษาต้องไม่ใช่สอนให้เราแค่มีความสามารถในการทำมาหากินเลี้ยงชีพเท่านั้น แต่ควรสอนให้เรารู้จักเส้นทางไปสู่การมีชีวิตที่สมบูรณ์ เห็นถึงคุณค่าความดีงามมากกว่าความเก่งซึ่งไม่ได้ช่วยจรรโลงส่วนรวมให้ดีขึ้น^{๖๖} ดังนั้นเพื่อตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญจำเป็นของการสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนในสถานศึกษา ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้กำหนดให้คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติ

^{๖๕} จิตรา ทองเกิด, กิจกรรมที่จัดในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : วิชาการ, ๒(๑), กุมภาพันธ์, ๒๕๔๒), หน้า ๒๘.

^{๖๖} อัจฉร ชุมสาย ณ อยุธยา, คุณธรรมนำความรู้ (ฉบับปรับปรุงใหม่), (กรุงเทพมหานคร : ปรินซ์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒.

วิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุขด้วย ๘ คุณธรรมพื้นฐาน อันประกอบด้วย^{๖๓}

๑ **ความขยัน** ผู้ที่มีความขยัน คือ ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกต้องควร สู้จนมีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

๒ **ความประหยัด** ผู้ที่มีความประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอม ใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ

๓ **ความซื่อสัตย์** ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ปลอดภัยจากความรู้สึกลำเอียง หรืออคติ ไม่ใช่เล่นหักคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

๔ **ความมีวินัย** ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม

๕ **ความสุภาพ** ผู้ที่มีความสุภาพ คือ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อยไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทางเป็นผู้มีมารยาทดีงาม วางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

๖ **ความสะอาด** ผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผีกลั่นจิตไม่ให้ขุนมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อมมีความโปร่งใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

๗ **ความสามัคคี** ผู้ที่มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อคนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหา และขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุมีผล ขอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

^{๖๓} กระทรวงศึกษาธิการ, การปฏิรูปการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.), ๒๕๔๑), หน้า ๓.

๘ **ความมีน้ำใจ** ผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กำหนดแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีส่วนหนึ่งเป็นการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งตรงและใกล้เคียงกับคุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ ได้แก่^{๖๘}

๑ **ซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ผู้ที่ประพฤติตรงตามความเป็นจริงทั้งกาย วาจา ใจ และถือเป็นหลักความจริง ความถูกต้อง ในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

๒ **มีวินัย** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ผู้มีวินัย หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคมเป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

๓ **อยู่อย่างพอเพียง** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข คนที่อยู่อย่างพอเพียง จัดเป็นคนที่มีความรอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

๔ **มุ่งมั่นในการทำงาน** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การทำงานด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้ที่มุ่งมั่นในการทำงาน จัดเป็นผู้ที่มีความพยายามปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม มุ่งเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และมีความภาคภูมิใจในผลงานนั้น

^{๖๘} สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑, แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๑), หน้า ๒๐๓ – ๒๑๐.

๕ มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจ กระจือรื้อน โดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้ที่มีจิตสาธารณะ จัดเป็นผู้ที่คิดที่จะช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

จากนโยบายและมาตรฐานการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า คุณธรรมเป็นนโยบายเร่งรัดในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ นำความรู้เพื่อพัฒนาคน การปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการในสถานศึกษา จึงมีความรอบคอบและเหมาะสมกับนักเรียนในโรงเรียนที่นำคุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถานการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับเยาวชน ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน คือ^{๖๕}

- ๑ ความตรงต่อเวลา
- ๒ ความมีระเบียบวินัย
- ๓ ความรับผิดชอบ
- ๔ ความมีจิตสำนึกสาธารณะ ความไม่เห็นแก่ตัว ความเสียสละเพื่อประโยชน์

ส่วนรวม

- ๕ การรู้จักหน้าที่และสิทธิของตน เคารพในหน้าที่และสิทธิของผู้อื่น
- ๖ การรู้จักประมาณ ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินความจำเป็น
- ๗ ความมีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ๘ ความเคารพต่อกฎหมาย กฎ ระเบียบ กติกาของสังคม
- ๙ ความมีสติสัมปชัญญะ ความไม่ประมาท อดทนอดกลั้นต่อกุศล กิเลสตัณหา

ทั้งปวง

- ๑๐ ความเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่ข้องแวะเกี่ยวกับอบายมุขและสิ่งชั่วร้ายทั้งหลายในยุค

ปัจจุบัน

^{๖๕} สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, บทบาทครู, พัฒนาเยาวชนให้เป็นคนซื่อสัตย์, (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๗), หน้า ๕๗ - ๕๘.

๑๑ ความกตัญญูทศเวทิต่อบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณ

๑๒ ความสำนึกในความเป็นไทย

๒.๕.๑ คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน

กรมวิชาการได้กล่าวถึง คุณธรรมและจริยธรรมที่นักเรียนควรมีทั้งสิ้น ๑๐ ด้าน คือ^{๑๐}

๑. **ความซื่อสัตย์** หมายถึง ความประพฤติของนักเรียนที่แสดงออกชัดเจน ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง สังคมและผู้อื่น รวมถึงมีความละเอียดรอบคอบ ความซื่อสัตย์นี้อาจ ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ความสุจริตต่ออาชีพ รวมทั้งซื่อตรงต่อผู้อื่น จักเป็นที่เชื่อถือ เคารพนับถือ ใน สังคม

๒. **ความยุติธรรม** หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความเที่ยงตรง การตัดสินเรื่องราว ต่างๆ โดยใช้เหตุผล มีหลักฐานชัดเจน และปราศจากความลำเอียงการปฏิบัติตนด้วยความเที่ยงตรง ไม่ตกอยู่ในอคติ

๓. **ความเมตตากรุณา** หมายถึง ความรัก ความสงสาร และปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ผู้อื่น อยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์มีความสุข ทั้งแสดงออกทางกาย วาจา ใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน และ ร่วมกันมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ด้วย

๔. **ความกตัญญูทศเวทิต** หมายถึง การรู้จักสำนึกบุญคุณหรือความดีของผู้ทำ ประโยชน์ หรือให้ความช่วยเหลือแก่เรา เช่น บิดามารดา ครูอาจารย์ และตอบแทนบุญคุณต่อผู้มี บุญคุณต่อเรา

๕. **การรักษาระเบียบวินัย** หมายถึง การควบคุมความประพฤติให้ถูกต้อง เหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมายและศีลธรรม เพื่อความสงบสุขในชีวิตของ ตนเอง และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

๖. **ความรับผิดชอบ** หมายถึง นักเรียนต้องแสดงออกด้วยการเอาใจใส่ในการ ปฏิบัติหน้าที่ การงานของตนเอง มีความตั้งใจในการที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ นักเรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ครอบครัว สถาบันการศึกษา และเพื่อน

๗. **ความเสียสละ** หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้แก่บุคคลที่ควรให้ด้วย กำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์แก่ส่วน ร่วม

^{๑๐} กรมวิชาการ, แผนพัฒนาจริยศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๐), หน้า ๑.

๘. **ความสามัคคี** หมายถึง ความร่วมมือ ร่วมใจ ของคนในหมู่คณะ ในการประกอบกิจการงาน ทั้งนี้ความสามัคคีจะเกิดได้ บุคคลในหมู่คณะจะต้องเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อประโยชน์แก่ส่วนร่วม ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และรู้จักการแบ่งหน้าที่ในกลุ่ม เพื่อให้งานนั้นสำเร็จบรรลุไปด้วยดี

๙. **การประหยัด** หมายถึง การยับยั้งระมัดระวัง การใช้สิ่งของทั้งหลาย ด้วยความพอเหมาะพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่น การประหยัดเวลา การประหยัดทรัพย์ การประหยัดถ้อยคำ

๑๐. **ความมีเหตุผล** หมายถึง การใช้สติปัญญา พิจารณา ไตร่ตรอง และพิสูจน์ ให้ประจักษ์ โดยไม่ต้องหลงงมงาย ไม่เป็นคนหูเบาเชื่อคนง่าย

ดังนั้นการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนตามแนวทางต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น จัดว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง และมีได้จำเพราะว่าการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนนั้นเป็นหน้าที่ของใครหรือกลุ่มใด แต่เป็นกาประยุกต์ สร้างสรรค์ ให้เป็นรูปธรรมภายใต้ความร่วมมือร่วมใจระหว่างสถาบันครอบครัว วัด และสถานศึกษา โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกคุณธรรมและจริยธรรมที่สำคัญ ๕ ด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต, ความเมตตากรุณา, ความกตัญญู กตเวทิต, ความรับผิดชอบ, ความประหยัด มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ดังนี้

๒.๕.๒ จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้สรุปความซื่อสัตย์สุจริต เป็นรากฐานของความมั่นคงในทุก ๆ ด้าน ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตจะบ่งบอกถึงความมีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามทำให้เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของคนทั่วไป^{๑๑}

วรวรรณินี ราชสงฆ์ กล่าวว่า ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสมและตรงความเป็นจริง เช่น ตรงต่อหน้าที่ ตรงต่อคำพูด ตรงต่อกฎเกณฑ์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น^{๑๒}

^{๑๑} คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,(สำนักงาน), เอกสารการวิจัยเรื่องค่านิยมเพื่อชีวิตและสังคม, (กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยและแผนงานสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ๒๕๒๓, หน้า ๔๗)

^{๑๒} วรวรรณินี ราชสงฆ์, การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จังหวัดพัทลุง, ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๑.) หน้า ๓๖.

สุমনธา แก่นกุล กล่าวว่า ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะด้านความรู้สึกรู้จักคิดหรือระดับจิตใจของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอื่น ต่อวัตถุสิ่งของ เมื่อบุคคลนั้นพบปะหรือสัมผัสระดับจิตใจ มีความมั่นคงมิได้ผันแปรไปตามความต้องการของตนเองหรือของผู้อื่น และบุคคลนั้นจะไม่ยึดเอาวัตถุสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนเองมาเป็นของตน ทำตามสัญญาและระเบียบถือกฎเกณฑ์ของกลุ่มจะพูดตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจะต่อต้านหรือขัดขวางผู้อื่นที่ปฏิบัตินอกเหนือกฎเกณฑ์^{๓๓}

วิเชียร ชานูตรบุญทริก กล่าวว่า ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การตรงต่อความเป็นจริง ไม่เบี่ยงเบนหรือแก้งงงให้ผิดไปจากความเป็นจริง นอกจากนี้หมายถึงความจริงจัง และจริงจัง^{๓๔}

จากความหมายของความซื่อสัตย์สุจริต สรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ความประพฤติที่แสดงออกอย่างเหมาะสม ตรงไปตรงมา ด้วยความเต็มใจและจริงจัง ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ประเภทของความซื่อสัตย์

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปผลการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นจริยธรรมที่เน้นความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน คำมั่นสัญญา แบบแผน กฎหมาย ความถูกต้องอันดีงามและมีพฤติกรรม ดังนี้^{๓๕}

- ๑ ซื่อตรงต่อเวลา
- ๒ ซื่อตรงต่องานของตัวเองที่กำหนดไว้
- ๓ ซื่อตรงต่อหน้าที่การงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเอง
- ๔ ซื่อตรงต่อคุณธรรม ที่ยึดถือปฏิบัติ
- ๕ ซื่อตรงต่อการนัดหมาย
- ๖ ซื่อตรงต่อการให้สัญญา
- ๗ ซื่อตรงต่อคำสั่งของครู

^{๓๓} สุমনธา แก่นกุล, “ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพะโต๊ะ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ), ๒๕๔๔, หน้า ๕๖.

^{๓๔} วิเชียร ชานูตรบุญทริก, *จริยธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต*, (เลข : สถาบันราชภัฏเลย, ๒๕๔๕), หน้า ๒๕๕.

^{๓๕} วิชาการ, (กรม, กระทรวงศึกษาธิการ), *แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๑), หน้า ๑๔๗ – ๑๔๘.

- ๘ ชื่อตรงต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
- ๙ ชื่อตรงต่อทรัพย์สินของผู้อื่น
- ๑๐ ชื่อตรงต่อหน้าที่การงานของผู้อื่น รู้จักแบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่ม ไม่ก้าวท้าว
งานของผู้อื่น
- ๑๑ ชื่อตรงต่อระเบียบแบบแผนประเพณี
- ๑๒ ชื่อตรงต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม
- ๑๓ ชื่อตรงต่องานที่หม่อมคณะมอบหมาย
- ๑๔ ชื่อตรงต่อข้อมูลปัจจุบัน โดยรู้จักจำแนกระหว่างข้อมูลและค่าประเมินของ
ผู้อื่น ได้เป็นอย่างดี
- ๑๕ มีความยุติธรรม
- กรมสามัญศึกษา ได้วิเคราะห์โครงสร้างของความซื่อสัตย์ว่า แบ่งออกเป็น ๔
ลักษณะ คือ^{๑๖}
๑. ความซื่อตรงต่อตนเอง คือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดเกรงกลัวต่อ
การกระทำผิด พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก คือ
 - ๑.๑ ไม่สับปลับกลับกลอก
 - ๑.๒ ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย
 - ๑.๓ มั่นคงต่อการกระทำดีของตน
 - ๑.๔ ไม่คดโกงมีความตั้งใจจริง
 - ๑.๕ ประพฤติตรงตามที่พูดและคิด
 ๒. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก คือ
 - ๒.๑ ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ทำประโยชน์ส่วนตัว
 - ๒.๒ ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตัว
 ๓. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล คือ มีความซื่อตรงต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อหัวหน้างาน ต่อผู้
มีพระคุณ พฤติกรรมที่แสดงออก คือ
 - ๓.๑ ประพฤติตรงไปตรงมาไม่คิดคดต่อผู้อื่น
 - ๓.๒ ไม่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย
 - ๓.๓ ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน
 - ๓.๔ ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น

^{๑๖} สามัญศึกษา, (กรม, กระทรวงศึกษาธิการ), ชุดการสอนปลูกฝังและการสร้างค่านิยมพื้นฐานเรื่อง
ความรับผิดชอบ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศรีเมืองการพิมพ์, ๒๕๓๖), หน้า ๑๒๕ - ๑๓๑.

๔. ความซื่อสัตย์ต่อคณะ สังคม และประเทศชาติ พฤติกรรมที่แสดงออก คือ

๔.๑ ร่วมมือร่วมใจทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ

๔.๒ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ของคนหรือเอาดีเข้าตน

๒.๕.๓ จริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

ธนินทร จำนงผล กล่าวว่า ความเมตตากรุณาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดสันติสุข และเป็นเครื่องค้ำจุนสังคมตั้งแต่ระดับชุมชนไปจนถึงระดับโลก หากมนุษย์ทุกคนหรือส่วนมากมี คุณธรรมเรื่องความเมตตากรุณาแล้ว สังคมย่อมจะมีแต่ความสุขสงบและความก้าวหน้าปราศจากการเอาไรต์เอาเปรียบและกดขี่ซึ่งกัน มนุษย์จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในสังคมใดก็ตามที่บุคคลมีความเมตตากรุณาน้อยสังคมนั้นย่อมจะมีปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความทุกข์ยาก การกดขี่ข่มเหงรังแกซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ Kanak ได้กล่าวว่า ความเมตตาช่วยให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ความเมตตาช่วยให้ชีวิตมีความสุข ทำให้ไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งความเห็นแก่ตัวจะเป็นสิ่งทำลายชีวิตและสังคม คนที่มีความเมตตากรุณาอยู่เสมอ ย่อมได้รับประโยชน์หลายอย่าง คือเป็นผู้ไม่มีกังวล มีความสุข จิตใจสงบ เป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป^{๑๓}

พฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงถึงความมีเมตตากรุณา

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ฐมฺมธโร) กล่าวถึงพฤติกรรมและผลที่เกิดจากความเมตตากรุณา คือ^{๑๔}

๑. นิสัยเมตตากรุณา ทำให้เกิดการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การอยู่ร่วมกันของหมู่มนุษย์ย่อมทำให้เกิดสันติสุขและมิตรภาพขึ้น แนวทางการอบรมนิสัยเมตตากรุณาให้เกิดขึ้นโดยฝึกหัดตนให้เห็นอกเห็นใจกัน รักผู้อื่นเหมือนรักตนเอง ให้อภัยประพฤติปฏิบัติตนต่อผู้อื่นในทำนองที่ตนต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติตอบ มีอัธยาศัยไมตรีที่ดีไม่เป็นคน โลกไม่โมโหร้าย ไม่เป็นคนหลงมกมาย ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่เป็นคนอิจฉาริษยา ไม่เป็นคนคดโกง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความมีใจอารีเผื่อแผ่ มีใจมีดีเยือกเย็น มีปัญญารู้จักทางผิดทางชอบ มีอัธยาศัยอ่อนโยน มีสันดานซื่อตรง

^{๑๓} ธนินทร จำนงผล, ผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดเกษียณ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร, **สารนิพนธ์การศึกษา มหามัณฑิต**, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๘, หน้า ๑๖

^{๑๔} สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ฐมฺมธโร), **บทสร้างนิสัย**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๒๗), หน้า ๔๐๑ - ๔๑๕.

๒. นิสัยเมตตากรุณาเป็นอุบาสก เมตตากรุณาเป็นนายใจขนานเอกที่สามารถขจัดไล่โรคใจ คือ ความโกรธ ความไม่พอใจ ความพยายาม ความเบียดเบียนและความริษยา ให้หายจากไปจากใจ โรคใจตัวสำคัญ คือ โลภะ โทสะ โมหะ ซึ่งเกิดขึ้นและเป็นสื่อให้เกิดโรคใจชนิดอื่นเพราะคนโลกจืดมีนิสัยเห็นแก่ตัว มือถือบาปปากถือศีล หวังผลประโยชน์ตัว เห็นแก่ได้ คนโทโสร้าย มีจิตใจอำมหิต เกือบกด แต่เมื่อระเบิดออกมามีความรุนแรงมาก และคนเจ้าโมหะมักลุ่มหลงมกมาย

๓. นิสัยเมตตากรุณาเป็นอำนาจ มีอิทธิพลที่จูงใจคนให้มารวมอยู่ภายใต้ร่มเงาและให้กระทำตามความคิดความเห็นของคนใดคนหนึ่ง นี่คือนำอำนาจมีอยู่ ๒ ประการ คือ อำนาจอันชอบธรรมและอำนาจอันผิดธรรม

๓.๑ อำนาจอันชอบธรรม หมายถึง อิทธิพลก่อปรด้วยคุณธรรม จูงใจคนให้สมัครใจอยู่ในใต้ร่มเงาและโน้มน้าวให้ยินดีเต็มใจกระทำตามความคิดความอ่านของคนใดคนหนึ่งด้วยความจงรักภักดีและด้วยความเคารพนับถือยำเกรง

๓.๒ อำนาจอันผิดธรรม หมายถึง อิทธิพลป่าเถื่อนก่อปรด้วยโทษ บังคับนำใจคนให้ฝืนใจอยู่ในภายใต้ร่มเงา และจำใจกระทำตามความคิดความเห็นของคนใดคนหนึ่งด้วยความเกรงขามหวาดกลัว

๔. แม่เมตตากรุณาโดยพียงแม่เมตตากรุณาแก่กันด้วยความตั้งใจแสดงออก ซึ่งเมตตากรุณาให้เกิดความรู้สึกรักผูกพันในเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน อนุเคราะห์เกื้อกูลกันและกัน ช่วยทุกข์ภัยแก่กันและกันในทางพระพุทธศาสนาถือถือการแสดงความเมตตากรุณาต่อกันว่าเป็นความสัมพันธ์ให้ระลึกถึงกันให้เป็นที่รักใคร่เคารพนับถือกัน เป็นการสงเคราะห์กัน เพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน เพื่อให้ไม่วิวาทบาดหมางกัน เพื่อพร้อมเพียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยให้แสดงความเมตตากรุณาดังนี้

๔.๑ แสดงเมตตากรุณาทางใจ คือตั้งใจส่งเมตตากรุณาไปถึงกันหวังความสุข สวัสดิภาพรณาคความไม่มีเวรภัยซึ่งกันและกัน และคิดไม่เบียดเบียนกันตั้งใจไว้ช่วยทุกข์บำรุงสุขแก่กัน

๔.๒ แสดงเมตตากรุณาทางกาย คือ ช่วยทำประโยชน์สุข ปลดเปลื้องทุกข์ภัยแก่กันด้วยกาย ส่วนรวม เช่น การสุขาภิบาล การสาธารณสุข โรงเรียนพยาบาล โรงเรียนการประปา ฯลฯ ส่วนบุคคล เช่น ช่วยธุรกิจของเขาให้สำเร็จประโยชน์สุขแก่เขา ช่วยเหลือยากจน พยาบาลช่วยคนเจ็บไข้ เกิดน้ำท่วมหรือคนตกน้ำช่วยให้เขาพ้นภัยอันตราย

๔.๓ แสดงเมตตากรุณาทางวาจา คือ ช่วยทำประโยชน์สุขปลดเปลื้องทุกข์ภัยแก่กันและกันด้วยวาจา เช่น แนะนำพร่ำสอน ตักเตือนห้ามปรามให้เขาทำดีละเว้นความชั่วเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ความเมตตาคุณานี้เป็นมหาเสน่ห์มหานิยมทั้งหลาย คนทั้งโลกแม้ไม่เคยรู้เรื่องนี้เลย พอเห็นหน้าตาผู้มีเมตตาคุณแล้วก็รู้สึกถูกตาต้องใจทุกคนให้ความรักใคร่เคารพนับถือ ดังนั้นจึงขอเชิญชวนให้เพื่อนร่วมโลกด้วยกันเจริญเมตตาคุณาร่วมกันโดยกราบแผ่เมตตาหรือแสดงจิตแห่งความเมตตาคุณาให้แก่ผู้อื่น ดังคำกล่าวแผ่เมตตาแก่สัตว์ทั่วไปว่า ขอเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายทุกถ้วนหน้า จงอย่ามีเวรต่อกันเลย จงอย่าทุกข์กายทุกข์ใจเลย รักษาตนให้มีความสุข และรอดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงอยู่เถิด

๒.๕.๔ จริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย

ภิญโญ สาร กล่าวว่า วินัยหมายถึง ระเบียบข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อควบคุมความประพฤติ^{๘๘}

ประเทิน มหาจันทร์ ได้กล่าวว่า วินัย หมายถึงการบังคับตนเองให้อยู่ในระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับ กฎหมายและประเพณีอันดีงาม^{๘๙}

พนัส หันนาคินทร์ กล่าวว่า วินัย หมายถึง มาตรการที่สร้างขึ้นเพื่อให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ และเป็นการส่งเสริมให้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ซึ่งมักจะเรียกกันว่าวินัยกับระเบียบควบคู่กันว่า “ระเบียบวินัย”^{๙๐}

จากความหมายของวินัยสรุปได้ว่า วินัยหมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎข้อบังคับ และระเบียบต่าง ๆ ในสังคม โดยแบ่งเป็นระเบียบภายนอก คือ การปฏิบัติตามระเบียบเพื่อไม่ให้ถูกลงโทษ และระเบียบวินัยภายใน คือ การประพฤติตนโดยเกิดจากการสำนึกดีและมีใจเต็มใจที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยไม่มีการบังคับเพื่อให้เกิดความสุขของสังคม

^{๘๘} ภิญโญ สาร, **หลักการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การค้ำของครูสภา, ๒๕๒๖), หน้า ๒๕๕.

^{๘๙} ประเทิน มหาจันทร์, **เลี้ยงลูกถูกวิธี**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โรงเรียนสตรีเนติศึกษา, ๒๕๒๗), หน้า ๑๒๔.

^{๙๐} พนัส หันนาคินทร์, **หลักการบริหารโรงเรียน**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๕), หน้า ๒๕๒.

ประเภทของวินัย

สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม ได้แบ่งวินัยออกเป็น ๒ ประเภทคือ^{๔๒}

๑ วินัยในตนเอง คือ กระบวนการหรือวิธีการควบคุมตนเองโดยคนเป็นผู้แนะนำตนเองให้ประพฤติไปตามแนวทางที่เลือกที่ดี

๒ วินัยทางสังคมและวินัยในหมู่คณะ หมายถึง การใช้ระเบียบข้อบังคับ กฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ เพื่อเป็นเครื่องมือรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขในสังคม

วัลลภา จันท์เพ็ญ ได้แบ่งวินัยออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่^{๔๓}

๑ วินัยภายนอก หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งประพฤติปฏิบัติโดยแรงกลัวอำนาจหรือการถูกลงโทษเป็นการปฏิบัติที่บุคคลดังกล่าวไม่มีความเต็มใจตกอยู่ในภาวะจำยอม ถูกควบคุม วินัยภายนอกเกิดจากการใช้อำนาจบางอย่างบังคับให้บุคคลปฏิบัติตามซึ่งบุคคลอาจกระทำเพียงชั่วขณะเมื่ออำนาจนั้นคงอยู่ แต่เมื่ออำนาจบังคับหมดไป วินัยก็จะหมดไปด้วยเช่นกัน

๒ วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับคนขึ้นโดยสมัครใจ ไม่มีใครบังคับหรือถูกควบคุมจากอำนาจใด ๆ และข้อประพฤติปฏิบัติต้องไม่ขัดกับความสงบสุขของสังคม วินัยในตนเองเกิดขึ้นจากความสมัครใจของบุคคลที่ผ่านการเรียนรู้อบรมและเลือกสรรไว้เป็นหลักปฏิบัติประจำตน

สรุปได้ว่า วินัย แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ วินัยภายใน ซึ่งเป็นสิ่งที่ตนเองประพฤติปฏิบัติด้วยความเต็มใจ และวินัยภายนอก เกิดจากสภาพแวดล้อมและกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นสิ่งกำหนด

๒.๕.๕ จริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวที

ความกตัญญูกตเวทีเป็นสิ่งที่ควรแก่การสรรเสริญ หากมีอยู่ในจิตใจของผู้ใด ผู้นั้นได้ชื่อว่าเป็นคนดี คนเจริญ ดังพระพุทธภาษิตว่า “นิमितฺตํ สาธุ รูปานํ กตญญูกตเวทีตา” ความว่า “ความกตัญญูกตเวที เป็นเครื่องหมายของคนดี” หมายความว่า คนดีจะต้องรู้คุณของคนอื่น หรือสิ่งอื่นที่มีประโยชน์ต่อเรานอกจากพ่อแม่ ครูอาจารย์ และญาติทั้งหลายแล้ว ยังมีบุคคลอื่น ๆ และสิ่งอื่น ๆ อีกมากทั้งที่เรานึกได้และไม่ได้ เช่น พระเจ้าแผ่นดิน เพื่อนสนิทมิตรสหาย เป็นต้น

^{๔๒} สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม อังใน กรมวิชาการ, ผู้บริหารผู้นำการพัฒนาศึกษาเรียน การสอน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๔๒), หน้า ๒๓.

^{๔๓} วัลลภา จันท์เพ็ญ, การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาทาง อุตสาหกรรม ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๕๗.

จตุพร ศิลาเดช กล่าวว่า ความกตัญญูทศเวที หมายถึง การเป็นบุคคลที่มีความสำนึกในบุญคุณและหาทางตอบแทนเมื่อมีโอกาส ทั้งต่อบุคคล ต่อสัตว์ ต่อสถาบัน ต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ^{๔๔}

วุฒิเลิศ เทวกุล ได้กล่าวว่า ความกตัญญูทศเวที หมายถึง การสำนึกในการอุปการคุณที่ผู้อื่นมีต่อเรา แล้วตอบแทนคุณท่าน^{๔๕}

๒.๕.๖ จริยธรรมด้านความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

สังคมโลกปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ความเจริญก้าวหน้าเหล่านี้เป็นเหตุให้มนุษย์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย จนทำให้เกิดวิกฤตการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและเกิดปัญหาขึ้นมากมาย จากวิกฤตเศรษฐกิจทำให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระราชดำรัสเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ว่าให้หันมาพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง คือการพัฒนาที่มุ่งให้ประชาชนมีกินมีใช้ด้วยการช่วยเหลือตนเอง โดยอาศัยผลผลิตในท้องถิ่นหรือในครอบครัว เพื่อให้มีอาหารการกินและมีชีวิตอยู่ในชุมชนตามควรแก่สภาพซึ่งถือเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืนจะเห็นได้ชัดเจนว่าการลดความฟุ่มเฟือยของประชาชน เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งจะเป็นการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศลงได้^{๔๖} สถานการณ์ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคน คบรอบข้าง กฎ ระเบียบ สังคม วัฒนธรรม เป็นต้น ดังนั้น พฤติกรรมของมนุษย์จึงแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทตามสิ่งเร้าที่นำมากระตุ้นพฤติกรรม พฤติกรรมประหยัดเป็นพฤติกรรมประเภทหนึ่งของมนุษย์ที่แสดงออกด้วยการกระทำทางกาย

คุษฎี โยเหลา และประทีป จินนี่ ได้ศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์น้ำ พบว่าพฤติกรรมที่แสดงออก คือ การกระทำของบุคคลทั้งที่กระทำด้วยตนเองและแนะนำชักชวนผู้อื่น เพื่อดูแลรักษาปรับปรุง แก้ไข และป้องกันมิให้เกิดการขาดแคลนน้ำและเกิดมลภาวะเกี่ยวกับน้ำ^{๔๗}

^{๔๔} จตุพร ศิลาเดช, ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑), หน้า ๗.

^{๔๕} วุฒิเลิศ เทวกุล, จริยธรรมสำหรับนักบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๔๘), หน้า ๗.

^{๔๖} วินัย วีระวัฒนานนท์, สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา, (นครปฐม : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน, ๒๕๔๑) หน้า ๑๕๖.

^{๔๗} คุษฎี โยเหลา และประทีป จินนี่, ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมอนุรักษ์น้ำของครูประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๗) หน้า ๒๑.

ลินดา สุวรรณดี ได้ศึกษาพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในด้านการลดปริมาณขยะ โดยยึดหลัก R พบว่าพฤติกรรมการณ์ใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า คือ การใช้สิ่งของต่างๆ อย่างประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยการใช้ซ้ำ การซ่อมแซมและการแยกขยะเพื่อแปรสภาพต่อไป และพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสร้างขยะ คือ พฤติกรรมใช้สิ่งของต่างๆ เท่าที่จำเป็น โดยการใช้สิ่งทดแทนเพื่อไม่ให้เกิดการสร้างขยะและการปฏิเสธที่ใช้ผลิตภัณฑ์ฟุ่มเฟือย หรือเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม^{๘๘}

มาแคน (Macan) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการณ์ประหยัดเวลาว่า การบริหารเวลาที่ดี ประกอบด้วย การประเมินตารางทำงาน กำหนดลำดับ ก่อน-หลัง แบ่งงาน กำหนดเป้าหมายระยะสั้น และทบทวนเป้าหมายนั้น ๆ^{๘๙}

จากพฤติกรรมการณ์ประหยัดและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า จะเห็นว่าในการใช้ทรัพยากรหรือสิ่งใดควรคำนึงถึงความคุ้มค่า การใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและมีประโยชน์ตรงกับความต้องการและตรงกับเป้าหมายที่คาดหวังไว้และยึดหลักความพอเพียงเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กล่าวถึงแนวทางส่งเสริมการประหยัดและอดออม ใน ๕ ประการ คือ^{๙๐}

- ๑ มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีลักษณะนิสัยสันโดษ
- ๒ มีความรู้จักพอดีในการบริโภค-อุปโภคไม่ฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่ายหรือตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินไป
- ๓ รู้จักใช้และสงวนรักษาสาธารณสมบัติของส่วนตนอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ๔ รู้จักใช้ทรัพยากรและเวลาได้เหมาะสมและเป็นประโยชน์มากที่สุด
- ๕ มีการวางแผนในการใช้จ่ายอย่างรอบคอบโดยมีสัดส่วนของการใช้จ่ายกับการออมให้ได้สมดุลกัน เช่น ใช้จ่ายส่วนตัว ใช้จ่ายทำบุญและฝากออมสินไว้ เป็นต้น

^{๘๘} ลินดา สุวรรณดี, ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการณ์ลดปริมาณขยะของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๑, หน้า ๗.

^{๘๙} Macan อังโน ชวนชัย เชื้อสาธุชน, ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการณ์ประหยัดทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันรัชภัฏ, (อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๖, หน้า ๘.

^{๙๐} คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, (สำนักงาน), เอกสารการวิจัยเรื่องค่านิยมเพื่อชีวิตและสังคม, ๒๕๒๑, หน้า ๖ - ๗.

เกษม ศิริสัมพันธ์ กล่าวว่า ลักษณะของผู้ที่มีความประหยัดและอ้อมมีลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้^{๕๐}

- ๑ มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย
- ๒ มีความพอดีในความบริโภคและเว้นการฟุ้งส่างที่เกินความสามารถของตน
- ๓ ใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์ได้มากที่สุด
- ๔ คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนจ่าย ใช้จ่ายจำเป็น
- ๕ ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่ายหรือตระหนี่ถี่เหนียวเกินไป
- ๖ จัดงานและประกอบพิธีการต่างๆ โดยใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นตามกำลังทรัพย์ที่เรามีอยู่
- ๗ เพิ่มพูนทรัพย์ด้วยการเก็บและนำไปทำให้เกิดประโยชน์โดยสุจริต
- ๘ รู้จักใช้ และรักษา และบูรณทรัพย์ทั้งของตนเองและส่วนรวม
- ๙ วางแผนการใช้จ่ายให้รอบคอบอย่างมีสัดส่วนและอ้อมไว้บ้างตามสมควร

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าจากผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศและผลงานการวิจัยจากต่างประเทศ

๒.๖.๑ งานวิจัยภายในประเทศ

คมเพชร ฉัตรศุกกุล ได้ทำการศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่กำลังเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๓ เพศชายและหญิง อายุ ๑๓ ปี ในเขตการศึกษาที่ ๑ – ๑๒ ที่ครอบคลุมจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒,๑๐๕ คน พบว่า ความกตัญญูอยู่ในระดับมาก ส่วนความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความมีวินัย ความมั่นใจ ความรับผิดชอบ ความสามัคคี และความอุสาหะอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า ปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมตามความคิดเห็นของบิดา มารดา จำนวน ๑๐๐ คน ครูอาจารย์ ๑๐๐ คน และสื่อมวลชนจำนวน ๘๐ คน พบว่า ส่วนมากขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน ไม่มีวิริยะอุตสาหะ ไม่ค่อยมีน้ำใจ ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ประหยัดแต่ฟุ่มเฟือย ไม่เชื่อฟังครู-อาจารย์ บิดามารดา ไม่ซื่อสัตย์ ไม่ตรงต่อเวลา ก้าวร้าวใช้ความรุนแรงไม่ได้ รับการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมจากที่บ้าน เลียนแบบสื่อโฆษณา โดยขาดวิจารณญาณ รับวัฒนธรรมจากต่างชาติโดยไม่ไตร่ตรองให้รอบคอบตามลำดับ

^{๕๐} เกשמ ศิริสัมพันธ์, แนวปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของชาติ ๕ ประการ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๒๕), หน้า ๑ – ๓.

ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับบิดามารดา พบว่า บิดามารดา ไม่มีเวลาให้บุตรธิดา ได้อยู่ใกล้ชิด มัวแต่ยุ่งกับการทำงาน ไม่เป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ไม่กล้าแนะนำอบรมสั่งสอนบุตรธิดา บิดามารดายอมรับความเป็นจริงเกี่ยวกับความประพฤติของบุตรธิดาไม่ได้ และประการสำคัญ ไม่ได้รับความร่วมมือ สนับสนุนจากบิดามารดา นอกจากนี้ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับครู- อาจารย์และสถาบันการศึกษาพบว่าสถาบันการศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมอย่างจริงจัง ครูมีภาระงานการสอนและงานธุรการมากไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนเด็ก ขาดการประสานงานร่วมกันระหว่างบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษา ขาดการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งควรจัดเวลาเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่นักเรียนอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ชั่วโมง ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ควรให้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมภายหลังการจัดกิจกรรม ควรมีการติดตามผลและครูอาจารย์ในโรงเรียนควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน^{๕๒}

เจริญ เวียงยศ ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรมและจริยธรรม การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน การดำเนินงานส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและการประเมินผลงานปกครองนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานปกครองมีความเห็นแตกต่างกัน^{๕๓}

พัชรา บุญเล่า ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการเข้าค่ายจริยธรรมพร้อมทั้งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ พบว่า นักเรียนที่เข้าค่ายจริยธรรมพร้อมทั้งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มภายหลังการทดลอง มีจริยธรรมทางด้านความรับผิดชอบ ด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความซื่อสัตย์ ด้านการพึ่งตนเอง ด้านความขยันหมั่นเพียรและด้านความเสียสละ แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และนักเรียนที่เข้าค่ายจริยธรรมพร้อมทั้งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ภายหลังการทดลอง ๑ สัปดาห์ ๑ เดือนและ ๓ เดือน มีจริยธรรมแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และเมื่อพิจารณาที่

^{๕๒} คมเพชร นัตรศุกกุล, รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย(ระดับมัธยม), ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์,(มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๓), หน้า ๗๑- ๗๓.

^{๕๓} เจริญ เวียงยศ, ปัญหาการบริหารงานปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๓๘), บทคัดย่อ.

คะแนนจริยธรรม พบว่า นักเรียนที่เข้าค่ายจริยธรรมพร้อมทั้งการให้คำที่ปรึกษาแบบกลุ่ม ทั้งกลุ่มสูงกลุ่มกลางและกลุ่มต่ำ มีคะแนนจริยธรรมเพิ่มขึ้นทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความซื่อสัตย์ ด้านการพึ่งตนเอง ด้านความขยันหมั่นเพียรและด้านความเสียสละ หลังการทดลอง ๑ สัปดาห์ ๑ เดือนและ ๓ เดือน ทั้ง ๓ กลุ่ม^{๕๔}

ระวี ชูณิกากรณ์ ได้ศึกษาการลงโทษนักเรียนที่ประพฤติผิดระเบียบในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นักเรียนชายระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขนาดใหญ่ กระทำผิดในกรณีที่มาโรงเรียนสายมากที่สุด โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนชายในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกระทำผิดในกรณีหลบหนีโรงเรียน กรณีดื่มสุราและกรณีเล่นการพนัน มีจำนวนมากที่สุด ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนชายในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กระทำผิดกรณีไม่ร้ายแรงและถูกลงโทษน้อยที่สุด^{๕๕}

เรวดี ศรีโกศล ได้ศึกษาบทบาทในการเสริมสร้างวินัยโดยตนเองให้แก่นักเรียนของบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าด้านการประพฤตินั้นให้เป็นแบบอย่างและด้านการสร้างบรรยากาศและโอกาสฝึกปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อย ส่วนการให้ความรู้อยู่ระดับการปฏิบัติบางครั้ง และบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีบทบาทในการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้แก่เรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกัน และบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ศาสตร์โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน^{๕๖}

^{๕๔} พัชรา บุญเล่า, ผลของการเข้าค่ายจริยธรรมพร้อมทั้งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑,๒,๓ (กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๘), หน้า ๘๗.

^{๕๕} ระวี ชูณิกากรณ์, การศึกษาการลงโทษนักเรียนที่ประพฤติผิดระเบียบวินัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๓๘), บทคัดย่อ.

^{๕๖} เรวดี ศรีโกศล, บทบาทในการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในตนเองให้แก่เรียนของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๘), บทคัดย่อ.

งามนิตย์ สิริพงษ์ ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนพระวิสุทธีวงศ์ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า^{๕๑}

๑ การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของครูโรงเรียนพระวิสุทธีวงศ์ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ในด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการจัดกิจกรรมเสริม เกี่ยวกับความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความเอื้อเฟื้อ โดยรวมของแต่ละด้านอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องของแต่ละด้านพบว่าทุกเรื่องอยู่ในระดับมากเช่นกัน

๒ เจตคติของครูที่มีต่อการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของครูในเรื่องความกตัญญูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของครูโดยรวมและเป็นรายเรื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

๓ ผลการอภิปรายกลุ่ม สรุปว่า นักเรียนมีความพอใจในการเรียนการสอนที่มีบูรณาการจริยธรรมในรายวิชาต่าง ๆ การจัดบรรยากาศให้เหมือนบ้านและอุทยานการศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของครูเป็นสิ่งที่ดี ชอบกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมมากกว่าการเรียนจริยธรรมในชั้นเรียน เช่น ค่าจริยธรรม กิจกรรมในวันสำคัญทางวัฒนธรรม ประเพณีและทางศาสนา เป็นสิ่งที่พวกเขาได้ลงมือกระทำ แสดงออก ได้ประสบการณ์ และสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ดี

รัตนา ทองล้วน ได้ศึกษาความซื่อสัตย์กับเจตคติแบบเชื่ออำนาจภายใน ภายนอกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม ผลการศึกษาปรากฏว่า เด็กที่มีความซื่อสัตย์จะมีอำนาจภายในสูง ส่วนเด็กทุจริตและขาดความเชื่อถือได้ในตนเองจะมีความเชื่ออำนาจภายนอกสูง^{๕๒}

สมบุรณ์ สิงห์คำป้อง ได้ศึกษาปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน สังกัดกองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าการส่งเสริมวินัยนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปัญหาอยู่ระดับมาก อยู่ ๒

^{๕๑} งามนิตย์ สิริพงษ์, การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของครูโรงเรียนพระวิสุทธีวงศ์ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี, สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๗), หน้า ๖๕ – ๗๐.

^{๕๒} รัตนา ทองล้วน, ความซื่อสัตย์กับเจตคติแบบเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๑), หน้า ๖๑.

ด้าน คือ ด้านความประพฤติและด้านความผิดชอบ ด้านที่มีปัญหาปานกลาง ๔ ด้าน คือ ด้านการแต่งกาย ด้านความประหยัดและอดออม ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ ด้านการลงโทษ^{๕๕}

ชูศักดิ์ นันทะ ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ตามทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอนเพื่อศึกษาระดับปัญหาการเสริมสร้างวินัยนักเรียน จำแนกเป็นด้านต่างๆ ๖ ด้าน ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนในภาพรวมและเป็นรายด้าน ๔ ด้าน คือ ด้านการจัดรูปแบบการทำงาน ด้านการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยไว้ในโครงการต่างๆที่โรงเรียน ดำเนินการอยู่ อยู่ระดับปานกลาง แต่ด้านการจัดให้ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและด้านจัดกิจกรรมตามคู่มือเสริมสร้างวินัยทั่วประเทศ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย^{๕๖}

กฤตรินทร์ นิมทองคำ ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเรียงลำดับจากที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ อาชีพอื่น ๆ ของผู้ปกครองชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และฐานะทางเศรษฐกิจสูงของผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ ๐.๐๑ ซึ่งตัวแปรทั้ง ๔ ตัวนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ร้อยละ ๑๒.๑๐^{๕๗}

สุมณฑา แก่นมูล ได้ศึกษาเรื่องจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ สำนักงานประถมศึกษาอำเภอพะโต๊ะ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า ๑) ระดับจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพะโต๊ะ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร โดยภาพรวมพบว่า จริยธรรมนักเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบด้านความใฝ่รู้ ความอดทน ความประหยัด ความเมตตา

^{๕๕} สมบูรณ์ สิงห์คำป้อม, ปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียน ตามทัศนคติของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดกองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. รายงานการค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒), บทคัดย่อ.

^{๕๖} ชูศักดิ์ นันทะ, ปัญหาการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย, รายงานการค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒), บทคัดย่อ.

^{๕๗} กฤตรินทร์ นิมทองคำ, ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร, ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๗.

กรุณา ความยุติธรรม นักเรียนมีจริยธรรมอยู่ระดับปานกลาง ๒) จริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ สำนักงานประถมศึกษาอำเภอพะโต๊ะ สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชุมพรมีเพศที่แตกต่างกัน มีจริยธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ โดยค่าคะแนนเฉลี่ยระดับจริยธรรมของนักเรียนเพศหญิงสูงกว่านักเรียนเพศชาย ๓) จริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ สำนักงานประถมศึกษาอำเภอพะโต๊ะ สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชุมพรที่มีสภาพครอบครัวต่างกัน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบพบว่านักเรียนมีจริยธรรมไม่แตกต่างกันและ ๔) ความต้องการของนักเรียนในการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนจากประมวลความต้องการพบว่านักเรียนมีความต้องการให้จัดหาหนังสือหรือวารสารใหม่ๆ มาไว้ในห้องสมุด อยากให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมเด็กที่เรียนดี เช่น ให้ทุนการศึกษา ครูควรฝึกหัดให้นักเรียนทำงานต่างๆ ที่ยากมากขึ้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมออมทรัพย์ โรงเรียนควรมีกิจกรรมยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีความซื่อสัตย์ เช่น ประกาศหน้าเสาธง ควรมีกิจกรรมประกวดหรือให้รางวัลนักเรียนที่มีความประพฤติเรียบร้อย ครูควรจะสอนให้นักเรียนเชื่อฟังพ่อแม่ ครูอาจารย์ โรงเรียนควรจะนำนักเรียนไปวัดในวันสำคัญทางศาสนาและอื่น ๆ^{๑๐๒}

กนกวรรณ วิวัฒน์ชนศิษย์ ได้ศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สังกัดกรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนชายและหญิง ผลการศึกษาพบว่า ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ด้านวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านประหยัด และด้านความกตัญญู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๐๓}

พัชรี สักดิ์ (2547:54) ได้ศึกษาการพัฒนาความเสี่ยสละของนักเรียนที่มีแรงจูงใจต่างกันในการเข้าร่วมกิจกรรมยูวาทาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคี สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๔๖ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับ

^{๑๐๒} สุมนธา แก่นกุล, ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ ๖ สำนักงานการศึกษาอำเภอพะโต๊ะ สำนักงานการศึกษาจังหวัดชุมพร, **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๔), บทคัดย่อ.

^{๑๐๓} กนกวรรณ วิวัฒน์ชนศิษย์, การศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สังกัดกรุงเทพมหานคร, **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๕), บทคัดย่อ.

การพัฒนาความเสี่ยสละด้วยแผนกิจกรรมยุคอาชาดมีความเสี่ยสละหลังเข้าร่วมกิจกรรมยุคอาชาดสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมยุคอาชาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๑๔}

กัลยา ศรีปาน ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา” กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ จำนวน ๑๘๒ คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าผลการวิจัยพบว่าระดับคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ โดยภาพรวมองค์ประกอบด้านความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ด้านการตรงต่อเวลา อยู่ในระดับปานกลาง องค์ประกอบด้านความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ด้านกตัญญูกตเวที ด้านความรู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรมอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนหญิงมีคุณธรรมมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนที่ระดับชั้นแตกต่างกันก็มีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ โดยนักเรียนในระดับชั้นที่สูงกว่าจะมีคุณธรรมจริยธรรมมากกว่านักเรียนในระดับชั้นที่ต่ำกว่า^{๑๑๕}

สุเมธธา แก่นกุล ได้ศึกษา “จริยธรรมของอาจารย์และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สำนักการประถมศึกษาอำเภอพะโต๊ะ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร” ใน ๑๓ องค์ประกอบพบว่าระดับจริยธรรมของนักเรียนโดยภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า จริยธรรมด้านความใฝ่รู้ ความอดทน ความประหยัด ความเมตตากรุณา ความยุติธรรม อยู่ในระดับกลาง ส่วนจริยธรรมด้านหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความเสี่ยสละ ความกตัญญูกตเวที ความตรงต่อเวลา ความสามัคคี ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบจริยธรรมแยกตามเพศ ด้านความใฝ่รู้ ความสามัคคี ความยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางระดับ .๐๑ ด้านความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนด้านความประหยัด ความเสี่ยสละ ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

^{๑๑๔} พัชรี สักดี, การพัฒนาความเสี่ยสละของนักเรียนที่มีแรงจูงใจต่างกันในการเข้าร่วมกิจกรรมยุคอาชาดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคี สังกัดกรุงเทพมหานคร, **สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๗), หน้า ๕๔.

^{๑๑๕} กัลยา ศรีปาน, “ศึกษาคณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา, **ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**, สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ), ๒๕๔๒, บทคัดย่อ.

.๐๕ โดยจริยธรรมของเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย ส่วนความอดทนของนักเรียนมีจริยธรรมไม่แตกต่างกัน^{๑๑๖}

ฐิติภัทร สิงห์ลำเลิน ได้ทำการศึกษาเรื่อง “จริยธรรมของนักเรียนวัดบึงทองหลาง สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของครู” พบว่าระดับจริยธรรม ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความเมตตากรุณา ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความตรงต่อเวลา ด้านความสามัคคี ด้านคุณธรรม และด้านเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความใฝ่รู้ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความประหยัด ความซื่อสัตย์สุจริต และความเสียสละ อยู่ในระดับปานกลาง จำแนกตามเพศโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ด้านความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที ความตรงต่อเวลา ความสามัคคี ความคุณธรรมและความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความใฝ่รู้ ความอดทน ความประหยัด และความเสียสละ อยู่ในระดับปานกลาง จำแนกช่วงชั้นตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ความใฝ่รู้ ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที ความตรงต่อเวลา ความสามัคคี ความคุณธรรม และด้านความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติส่วนด้านความอดทนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๑๑๗}

งานวิจัยต่างประเทศ

แซร์ และ ลีเวอร์ (Sears and Levin) ได้สัมภาษณ์พ่อแม่ของเด็กอนุบาล ๑๓๐ คน เกี่ยวกับการฝึกรบรรมเด็กและพบว่า การให้ความรักและความยอมรับลูกในฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัวและการฝึกวินัยโดยใช้เหตุผล คือ การให้ความรักความอบอุ่น แบบประชาธิปไตย จะช่วยให้เด็กทำตามที่พ่อแม่ต้องการและเด็กจะมีการพัฒนาการทางด้านความรับผิดชอบสูง^{๑๑๘}

^{๑๑๖} สุมนธรา แก่นกุล, “ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ ๖ สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพะโต๊ะ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ), ๒๕๔๔, บทคัดย่อ.

^{๑๑๗} ฐิติภัทร สิงห์ลำเลิน, **จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดบึงทองหลาง สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร.** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๗).

^{๑๑๘} **Sears and Levin** อังโน, ชูศักดิ์ นันทะ, ปัญหาการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย, รายงานการค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒), หน้า ๘๖.

เฮเลนท์ และ มาร์ซ่า (Halen and Marsha) ได้ศึกษาเรื่อง “An Investigation of the Relationship Between Reported Parent Discipline Behaviors and Personal, Familial, Demographic, Social and Recalled 15 ปี การประกาศที่ผู้ปกครองรายงานว่าใช้กับเด็กและตัวแปรอื่นๆซึ่งมีส่วนสร้างลักษณะต่างๆเช่น พฤติกรรมส่วนตัว ครอบครัว สังคม และพฤติกรรมทางวินัยของผู้ปกครองที่เคยประสบในวัยเด็กพบว่า พฤติกรรมวินัยที่ผู้ปกครองรายงานว่าใช้กับเด็กนั้นจะสัมพันธ์กับประสบการณ์ของการถูกรับคุมเรื่องวินัยเมื่อสมัยที่ผู้ปกครองเป็นเด็ก ปัจจัยที่สำคัญในเรื่องพฤติกรรมด้านวินัยที่ผู้ปกครองใช้กับเด็ก คือ การที่ผู้ปกครองนั้นได้รับการลงโทษในวัยเด็ก มาการที่มีประสบการณ์ถูกรับคุมวินัยอย่างเข้มงวดกดดันและได้รับการลงโทษทั้งวินัยที่รุนแรง รายงานว่าตนไม่เคยใช้วิธีการในรูปแบบที่เคยประสบมาในวัยเด็กกับบุตรของตน และมาการที่รายงานว่าตนถูกรับคุมทางด้านวินัยอย่างเข้มงวดกดดันและได้รับการลงโทษที่รุนแรงในวัยเด็กจะมาจากครอบครัวที่มีสุข^{๑๐๕}

เชลเลอร์ (Schulze) ได้รับผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและวิธีสอนที่มีต่อพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับอนุบาลและนักเรียนเกรด ๒ โรงเรียนในเมืองเบนดิ โดยมีนักเรียนกลุ่มละ ๖๐ คน รวม ๑๒๐ คน โดยใช้วิธีการศึกษา ๔ วิธี คือ วิธีที่ ๑ ให้เพื่อนเป็นตัวแบบและครูอธิบายตามตัวแบบ วิธีที่ ๒ ให้หุ่นเชิดเป็นตัวแบบและครูอธิบายตามตัวแบบ วิธีที่ ๓ ให้เพื่อนแสดงแบบและครูสอนโดยตรง วิธีที่ ๔ ให้หุ่นเชิดเป็นตัวแบบและครูสอนโดยตรง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ครูสอนโดยตรง มีความซื่อสัตย์กว่ากลุ่มนักเรียนที่ครูอธิบายตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและนักเรียนกลุ่มที่ใช้หุ่นเชิดมีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่ให้เพื่อนแสดงแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^{๑๐๖}

จากการศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ สรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน หมายถึง คุณงามความดีของนักเรียน ที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ เป็นไปตามกฎเกณฑ์แบบแผน ที่วางไว้โดยได้ยึดถือปฏิบัติจนเป็นความเคยชิน อันเป็นคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ดีงามและเป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องสำหรับตนเอง ผู้อื่น และสังคม โดยยึดแนวทางในการ

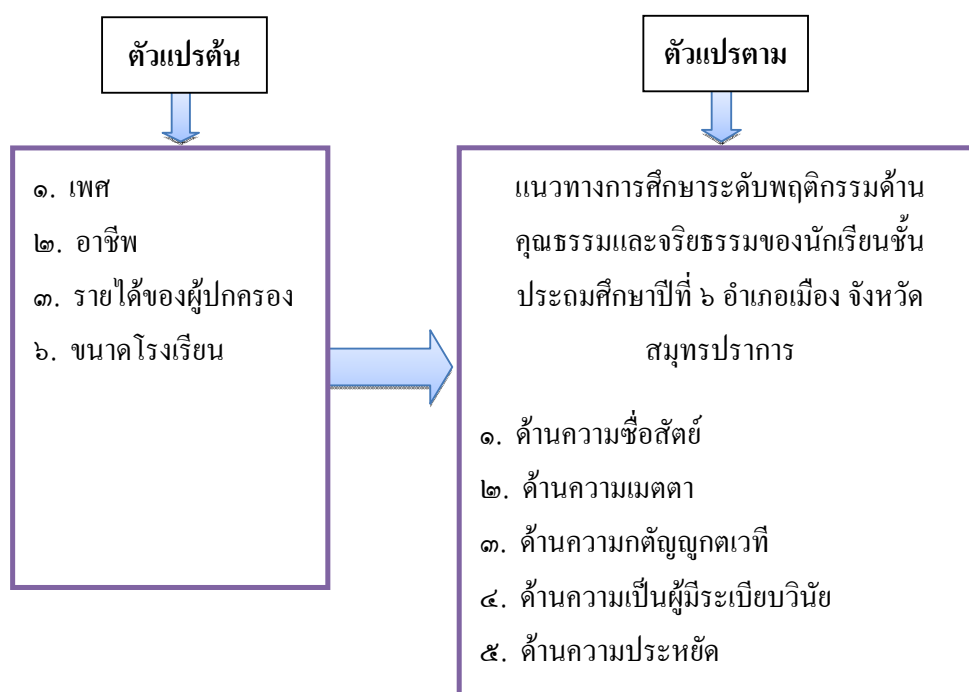
^{๑๐๕} Hallen, F. C. and Marsha, G. T. **Disciplinary Techniques Reported by Parents of Gifted Children.** n.p : *Educational Resources Information Center*, 1968. p.241

^{๑๐๖} Schulze อ่างใน วรวรรณี ราชสงฆ์, การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จังหวัดพัทลุง, **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๑), หน้า ๔๑.

พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ที่เน้นในส่วนของพัฒนาองค์ความรู้ พฤติกรรม ทักษะคิด และเหตุผลเชิงจริยธรรม สำหรับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่จะพัฒนานั้น จะเน้นคุณธรรมจริยธรรมที่ได้ศึกษาในงานวิจัยคือ ความซื่อสัตย์, ความเมตตา, ความกตัญญูกตเวที, ความเป็นผู้มีระเบียบวินัย, และความประหยัด

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคิดไว้ ดังนี้

แผนภูมิที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ นี้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ โดยผู้วิจัยแบ่งขนาดของโรงเรียนเป็น ๓ ขนาด คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจำนวน ๔ แห่ง โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางจำนวน ๔ แห่ง และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่จำนวน ๔ แห่ง รวม ๑๒ แห่ง มีประชากรจำนวนทั้งหมด ๑,๕๗๐ คน โดยใช้เกณฑ์การวัดขนาดของโรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น ๓ ขนาด ดังนี้

๑. ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกินห้าร้อยคน
๒. ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ห้าร้อยคนถึงหนึ่งพันห้าร้อยคน
๓. ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่าหนึ่งพันห้าร้อยคน

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยการคำนวณหาค่ากลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของ ยามาเน่ (Yamane) ที่ ± 5 แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random

Sampling) ได้จำนวน ๓๑๒ ตัวอย่าง จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ทั้งหมดมีจำนวน ๓๑๒ คน โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ๑๒ โรงเรียน โรงเรียนละ ๒๖ ตัวอย่าง

๓.๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลสถานภาพพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ซึ่งถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ คือ เพศ อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครองเฉลี่ยต่อเดือน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับจริยธรรมของกรมวิชาการ ๕ ด้าน ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต, ความเมตตากรุณา, ความกตัญญูกตเวที, ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย, ความประหยัด ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตามกรอบจริยธรรมของกรมวิชาการ ๕ ด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต, ความเมตตากรุณา, ความกตัญญูกตเวที, ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย, ความประหยัด โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวทฤษฎีของ ลิเคิร์ต (Likert) ๕ ระดับ คือ

ระดับความคิดเห็น คำนำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ

น้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	๑	คะแนน
น้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	๒	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	๓	คะแนน
มาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	๔	คะแนน
มากที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	๕	คะแนน

ตอนที่ ๓ เป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-end questions) ในรายด้าน ๕ ด้าน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

๓.๓ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร เอกสารงานวิจัย สื่อสิ่งพิมพ์ สารสนเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑. ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
๓. สร้างเครื่องมือ จากกรอบเนื้อหาในคำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๔. เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

๕. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเชิญผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ IOC (Index of Item-Objective Congruence)

๖. นำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

๗. นำแบบสอบถามที่ทดลองและได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. ผู้วิจัยได้ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอรับหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปยังโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ร่วมมือ และแบบสอบถามไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๓๑๒ ชุด พร้อมทั้งอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนตามที่ระบุไว้

๓. เมื่อได้แบบสอบถามมาจำนวน ๓๑๒ ชุด คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืน ร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด ถือเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ โดยผ่านโปรแกรมสำเร็จรูป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาหาค่าความถี่ (frequency) และ ค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ข้อมูล พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จริยธรรมของกรมวิชาการ ๕ ด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต, ความเมตตากรุณา, ความกตัญญูกตเวที, ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย,

ความประหยัด แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินค่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ย^๑ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	๔.๕๐	–	๕.๐๐	หมายถึงมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	๓.๕๐	–	๔.๔๕	หมายถึงมาก
คะแนนเฉลี่ย	๒.๕๐	–	๓.๔๕	หมายถึงปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	๑.๕๐	–	๒.๔๕	หมายถึงน้อย
คะแนนเฉลี่ย	๑.๐๐	–	๑.๔๕	หมายถึงน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ วิเคราะห์ข้อมูล พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

๑. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาหาค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)
๒. การวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ในรายด้าน ทั้ง ๕ ด้าน นำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมทุกด้าน
๓. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การทดสอบค่าที (t – test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (f – test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheff) โดยกำหนดระดับสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

^๑ ส่วน สายยศ และอังคณา สายยศ, เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร: สุริยาสาน์, พ.ศ. ๒๕๓๘), หน้า ๗๓.

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ที่ได้รับคืนมาและมีการตอบคำถามอย่างสมบูรณ์ จำนวน ๓๑๒ ชุด ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบการบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น ๔ ตอน ประกอบด้วย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๔.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

๔.๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance : ANOVA)

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตารางที่ ๔.๑ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
๑. ชาย	๘๕	๒๓.๒๐
๒. หญิง	๒๒๗	๗๒.๘๐
รวม	๓๑๒	๑๐๐.๐๐
อาชีพของผู้ปกครอง		
๑. เกษตรกรรม	๓	๑.๐๐
๒. ธุรกิจส่วนตัว	๔๖	๑๔.๗๐
๓. รับจ้าง	๒๓๕	๗๕.๓๐
๔. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๒๘	๙.๐๐
รวม	๓๑๒	๑๐๐.๐๐
รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองต่อเดือน		
๑. ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๔๕	๑๔.๔๐
๒. ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๔๔	๔๖.๒๐
๓. ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท	๕๖	๑๗.๙๐
๔. ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๙	๙.๓๐
๕. ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	๓๘	๑๒.๒๐
รวม	๓๑๒	๑๐๐.๐๐
ขนาดของโรงเรียน		
๑. ขนาดเล็ก	๓๖	๑๑.๕๐
๒. ขนาดกลาง	๙๗	๓๑.๑๐
๓. ขนาดใหญ่	๑๗๙	๕๗.๔๐
รวม	๓๑๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่านักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมด้านคุณธรรมและ จริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๘๐ เป็นเพศชายจำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒๐

อาชีพของผู้ปกครองนักเรียนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีจำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๐ ประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗๐ ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน ๒๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๓๐ และประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน ๒๘ คน คิดเป็น ร้อยละ ๙.๐๐

ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒๐ มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๙๐ มีรายได้เฉลี่ยต่อ เดือน ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๓ และ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒๐

ศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน ๑๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๔๐ โรงเรียนขนาด กลาง จำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๑๐ และศึกษาอยู่ใน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน ๓๖ คน คิด เป็นร้อยละ ๑๑.๕๐

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	๐๐.๕ - ๕๐.๔	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	๔๙.๔ - ๕๐.๓	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	๔๙.๓ - ๕๐.๒	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	๔๙.๒ - ๕๐.๑	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	๔๙.๑ - ๐๐.๑	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม ถึงระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมทุกด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

พฤติกรรมด้านคุณธรรม (N= ๓๑๒)	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
๑. ด้านความซื่อสัตย์	๓.๖๕๕	๐.๕๓๔	มาก
๒. ด้านความเมตตากรุณา	๔.๑๕๔	๐.๕๘๕	มาก
๓. ด้านความกตัญญูกตเวที	๓.๕๐๕	๐.๖๑๐	มาก
๔. ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย	๓.๘๓๖	๐.๖๓๑	มาก
๕. ด้านความประหยัด	๔.๐๑๖	๐.๕๘๐	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๕๒๒	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความเมตตากรุณา และรองลงมาได้แก่ ด้านความประหยัด ด้านกตัญญูกตเวที ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย และด้านความซื่อสัตย์ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านความซื่อสัตย์

พฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ (N= ๓๑๒)	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
๑. ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต	๓.๓๓	๑.๑๕	ปานกลาง
๒. ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดจากการกระทำของตน	๓.๘๓	๐.๘๖	มาก
๓. ไม่กล่าวโทษผู้อื่นเพื่อให้ตนเองพ้นผิด	๓.๔๒	๑.๒๔	ปานกลาง
๔. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถของตน	๔.๐๓	๐.๘๕	มาก
๕. ไม่ลอกการบ้านของเพื่อน แม้จะถูกลงโทษ	๓.๑๘	๐.๕๒	ปานกลาง
๖. ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อตนเอง	๓.๖๖	๐.๘๕	มาก
๗. พุดในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นจริง	๓.๖๑	๐.๘๖	มาก
๘. ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด	๔.๐๓	๐.๘๖	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๖๕	๐.๕๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการด้านความซื่อสัตย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๖๕$) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีคุณธรรมในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถของตน มากที่สุด ($\bar{x} = ๔.๐๓$) และ รองลงมาได้แก่ การปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ($\bar{x} = ๔.๐๓$) การยอมรับความผิดพลาดที่เกิดจากการกระทำของตน ($\bar{x} = ๓.๘๓$) การปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อตนเอง ($\bar{x} = ๓.๖๖$) การพุดในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นจริง ($\bar{x} = ๓.๖๑$) การไม่กล่าวโทษผู้อื่นเพื่อให้ตนเองพ้นผิด ($\bar{x} = ๓.๔๒$) การไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ($\bar{x} = ๓.๓๓$) และการไม่ลอกการบ้านของเพื่อน แม้จะถูกลงโทษ ($\bar{x} = ๓.๑๘$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านความเมตตากรุณา

พฤติกรรมด้านความเมตตากรุณา (N= ๓๑๒)	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
๑. ไม่เคยเบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน	๔.๖๐	๐.๖๓	มากที่สุด
๒. ไม่เคยข่มเหงรังแกมนุษย์และสัตว์	๔.๔๑	๐.๘๘	มาก
๓. เป็นคนคอยให้กำลังใจต่อผู้อื่นอยู่เสมอ	๓.๘๘	๐.๘๑	มาก
๔. เป็นคนรักความสามัคคี	๓.๗๔	๐.๕๐	มาก
๕. นักเรียนเป็นผู้มีจิตอาสา ให้ความช่วยเหลือ พ่อแม่ พี่น้อง ครู และเพื่อนด้วยความเต็มใจ	๔.๕๐	๐.๗๖	มาก
๖. นักเรียนแบ่งปัน เสียสละ สิ่งของ และทรัพย์สิน ให้ผู้อื่นที่เดือดร้อน	๔.๐๘	๐.๗๓	มาก
๗. นักเรียนอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย ใจ กำลังทรัพย์ และสติปัญญา	๓.๒๘	๐.๘๖	ปานกลาง
๘. นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	๔.๐๘	๐.๘๔	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๑๕	๐.๕๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการด้านความเมตตากรุณา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๕$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีคุณธรรมด้านความเมตตากรุณาโดยไม่เคยเบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน ($\bar{x} = ๔.๖๐$) และรองลงมา เป็นผู้ที่มีจิตอาสา ให้ความช่วยเหลือพ่อแม่ พี่น้อง ครู และเพื่อนด้วยความเต็มใจ ($\bar{x} = ๔.๕๐$) ไม่เคยข่มเหงรังแกมนุษย์และสัตว์ ($\bar{x} = ๔.๔๑$) นักเรียนแบ่งปัน เสียสละ สิ่งของ และทรัพย์สินให้ผู้อื่นที่เดือดร้อน ($\bar{x} = ๔.๐๘$) นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ($\bar{x} = ๔.๐๘$) เป็นคนคอยให้กำลังใจต่อผู้อื่นอยู่เสมอ ($\bar{x} = ๓.๘๘$) เป็นคนรักความสามัคคี ($\bar{x} = ๓.๗๔$) เป็นคนอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย ใจ กำลังทรัพย์ และสติปัญญา ($\bar{x} = ๓.๒๘$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านความกตัญญูทเวที

พฤติกรรมด้านความกตัญญูทเวที (N= ๓๑๒)	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
๑. ไหว้คุณพ่อแม่หรือผู้ปกครองก่อนไปโรงเรียน	๔.๔๓	๐.๓๓	มาก
๒. ไปเยี่ยมญาติผู้ใหญ่ตามเวลาเทศกาล	๓.๘๖	๐.๓๘	มาก
๓. มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	๓.๘๘	๐.๘๒	มาก
๔. ใช้เวลาว่างในการแบ่งเบาภาระงานของผู้ปกครอง	๓.๗๓	๐.๕๐	มาก
๕. แสดงความเคารพ นับถือ เชิดชู ผู้มีพระคุณ	๔.๑๒	๐.๓๘	มาก
๖. ปฏิบัติตนให้ผู้ปกครองสบายใจ	๓.๘๑	๑.๑๖	มาก
๗. มีสัมมาคารวะ ต่อครูและญาติผู้ใหญ่	๓.๒๘	๐.๕๒	มาก
๘. รับฟังคำแนะนำของผู้ใหญ่ด้วยความตั้งใจ	๓.๘๘	๐.๘๖	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๕๐	๐.๖๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการด้านความกตัญญูทเวที โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๕๐$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนไหว้คุณพ่อแม่หรือผู้ปกครองก่อนไปโรงเรียน ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = ๔.๔๓$) รองลงมาได้แก่ แสดงความเคารพ นับถือ เชิดชู ผู้มีพระคุณ ($\bar{x} = ๔.๑๒$) รับฟังคำแนะนำของผู้ใหญ่ด้วยความตั้งใจ ($\bar{x} = ๓.๘๘$) มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ($\bar{x} = ๓.๘๘$) ไปเยี่ยมญาติผู้ใหญ่ตามเวลาเทศกาล ($\bar{x} = ๓.๘๖$) ปฏิบัติตนให้ผู้ปกครองสบายใจ ($\bar{x} = ๓.๘๑$) ใช้เวลาว่างในการแบ่งเบาภาระงานของผู้ปกครอง ($\bar{x} = ๓.๗๓$) มีสัมมาคารวะ ต่อครูและญาติผู้ใหญ่ ($\bar{x} = ๓.๒๘$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย

พฤติกรรมด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย (N= ๓๑๒)	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
๑. แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ	๓.๘๒	๐.๘๘	มาก
๒. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด	๔.๒๑	๐.๘๔	มาก
๓. ตั้งใจเรียนอย่างสม่ำเสมอ	๓.๘๕	๐.๕๗	มาก
๔. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเป็นระเบียบ	๓.๐๕	๐.๕๗	ปานกลาง
๕. ไม่ทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นทั้งในและนอกโรงเรียน	๓.๖๐	๐.๘๑	มาก
๖. งดเว้นการพูดคุยขณะเรียนหรือเข้าห้องสมุด	๔.๐๗	๐.๘๒	มาก
๗. เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนของครูเสมอ	๓.๕๘	๐.๘๗	มาก
๘. เข้าแถวซื้ออาหารและทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้	๔.๐๐	๐.๕๕	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๘๕	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๘๕$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด คุณธรรมของนักเรียนที่มีมากที่สุด ($\bar{x} = ๔.๒๑$) รองลงมาได้แก่ การงดเว้นการพูดคุยขณะเรียนหรือเข้าห้องสมุด ($\bar{x} = ๔.๐๗$) เข้าแถวซื้ออาหารและทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้ ($\bar{x} = ๔.๐๐$) เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนของครูเสมอ ($\bar{x} = ๓.๕๘$) ตั้งใจเรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = ๓.๘๕$) แต่งกายเหมาะสมกับกับกาลเทศะ ($\bar{x} = ๓.๘๒$) ไม่ทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นทั้งในและนอกโรงเรียน ($\bar{x} = ๓.๖๐$) ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเป็นระเบียบ ($\bar{x} = ๓.๐๕$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านความประหยัด

พฤติกรรมด้านความประหยัด (N= ๓๑๒)	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
๑. รู้จักคุณค่าในการใช้จ่ายเงิน	๔.๐๒	๐.๘๓	มาก
๒. ดูแลทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวม	๔.๓๐	๐.๗๕	มาก
๓. การใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์	๔.๐๑	๐.๘๒	มาก
๔. การถนอมและซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้เมื่อชำรุด	๔.๐๘	๐.๗๓	มาก
๕. ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า	๓.๗๖	๐.๘๖	มาก
๖. รับประทานอาหารจนหมดจาน ไม่ให้มีอาหารเหลือ	๓.๘๕	๐.๘๕	มาก
๗. เปรียบเทียบปริมาณ คุณภาพกับราคาของสินค้า ก่อนตัดสินใจซื้อ	๔.๑๐	๐.๘๓	มาก
๘. ใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ตามความเหมาะสม	๓.๘๓	๐.๘๖	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๐๑	๐.๕๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการด้านความประหยัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๐๑$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนดูแลทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวม ($\bar{x} = ๔.๓๐$) รองลงมาได้แก่ มีการเปรียบเทียบปริมาณ คุณภาพกับราคาของสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อ ($\bar{x} = ๔.๑๐$) การถนอมและซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้เมื่อชำรุด ($\bar{x} = ๔.๐๘$) รู้จักคุณค่าในการใช้จ่ายเงิน ($\bar{x} = ๔.๐๒$) การใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ($\bar{x} = ๔.๐๑$) รับประทานอาหารจนหมดจาน ไม่ให้มีอาหารเหลือ ($\bar{x} = ๓.๘๕$) ใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ตามความเหมาะสม ($\bar{x} = ๓.๘๓$) ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ($\bar{x} = ๓.๗๖$) ตามลำดับ

๔.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

ตารางที่ ๔.๘ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำแนกตามเพศ	ชาย N = ๘๕		หญิง N = ๒๒๗		t-test	Sig
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
ด้านความซื่อสัตย์	๓.๔๕	๐.๕๕	๓.๖๑	๐.๕๕	๓.๐๕	๐.๒๐
ด้านความเมตตากรุณา	๔.๐๘	๐.๖๓	๔.๒๓	๐.๕๖	๑.๕๘	๐.๐๕
ด้านความกตัญญูกตเวที	๓.๖๕	๐.๖๔	๓.๕๕	๐.๕๓	๓.๘๕	๐.๕๐
ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย	๓.๖๔	๐.๖๖	๓.๕๐	๐.๕๕	๓.๔๔	๐.๒๑
ด้านความประหยัด	๓.๘๔	๐.๖๐	๔.๐๘	๐.๕๕	๓.๒๕	๐.๑๐
รวม	๓.๖๕	๐.๕๓	๓.๕๘	๐.๕๐	๓.๕๕	๐.๕๐

.๐มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ *๐.๕

จากตารางที่ ๔.๘ แสดงว่า นักเรียนมี ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐ และเมื่อจำแนกตามรายด้านแล้ว ๐.๕. นักเรียนที่มีเพศต่างกัน เห็นมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕. ทั้ง ๕ ด้าน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance : ANOVA)

ตารางที่ ๔.๕ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอาชีพ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance : ANOVA)

จำแนกตามอาชีพ	เกษตรกร		ธุรกิจส่วนตัว		รับจ้าง		รับราชการ		f-test	Sig
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านความซื่อสัตย์	๔.๐๘	๐.๗๓	๓.๖๖	๐.๕๑	๓.๖๕	๐.๕๗	๓.๖๓	๐.๖๒	๐.๕๗	๐.๖๑
ด้านความเมตตากรุณา	๔.๒๕	๐.๕๗	๔.๒๓	๐.๕๕	๔.๑๘	๐.๕๕	๔.๒๔	๐.๕๖	๐.๑๘	๐.๕๐
ด้านความกตัญญูควท	๔.๒๕	๐.๑๔	๓.๕๔	๐.๖๒	๓.๕๐	๐.๖๑	๓.๘๓	๐.๕๘	๐.๕๕	๐.๖๔
ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย	๔.๐๖	๐.๔๓	๓.๕๐	๐.๖๓	๓.๘๒	๐.๖๑	๓.๗๗	๐.๖๖	๐.๔๗	๐.๗๐
ด้านความประหยัด	๓.๓๕	๐.๑๕	๔.๐๑	๐.๖๑	๔.๐๑	๐.๕๗	๓.๕๕	๐.๕๗	๐.๕๕	๐.๖๑
รวม	๔.๒๓	๐.๐๗	๒.๕๕	๐.๕๓	๓.๕๑	๐.๕๒	๓.๘๕	๐.๕๒	๐.๔๓	๐.๗๒

มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕*

จากตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีระดับคุณธรรมและจริยธรรม ที่ไม่แตกต่างกันทั้ง ๕ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามรายได้ของผู้ปกครองเฉลี่ยต่อเดือน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance : ANOVA)

จำแนกตามรายได้ ของผู้ปกครอง เฉลี่ยต่อเดือน	๕,๐๐๐		๕๐๐๑-๑๐๐๐๐		๑๐๐๐๑-๑๕๐๐๐		๑๕๐๐๑-๒๐๐๐๐		๒๐๐๐๐ ขึ้นไป		f-test	Sig
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านความซื่อสัตย์	๓.๔๕	๐.๖๖	๓.๖๖	๐.๕๖	๓.๗๖	๐.๕๓	๓.๕๕	๐.๔๘	๓.๗๕	๐.๕๘	๒.๓๒	๐.๐๖
ด้านความเมตตา กรุณา	๓.๕๕	๐.๖๗	๔.๒๔	๐.๕๒	๔.๒๒	๐.๖๒	๔.๐๔	๐.๕๑	๔.๒๕	๐.๕๒	๒.๔๓	๐.๔๗
ด้านความกตัญญู กตเวที	๒.๗๕	๐.๖๗	๓.๕๓	๐.๕๕	๓.๕๓	๐.๗๐	๓.๗๕	๐.๔๖	๔.๐๔	๐.๕๑	๑.๖๑	๐.๑๗
ด้านความเป็นผู้มี ระเบียบวินัย	๓.๖๐	๐.๖๕	๓.๘๘	๐.๕๗	๓.๕๑	๐.๖๒	๓.๖๕	๐.๕๔	๓.๕๕	๐.๖๗	๓.๑๑	๐.๑๖
ด้านความ ประหยัด	๓.๗๔	๐.๖๕	๓.๕๕	๐.๔๗	๓.๕๘	๐.๕๔	๓.๘๕	๐.๔๓	๔.๐๓	๐.๕๐	๑.๒๐	๐.๓๐
รวม	๓.๗๔	๐.๖๕	๓.๕๕	๐.๔๗	๓.๕๘	๐.๕๔	๓.๗๕	๐.๔๓	๔.๐๓	๐.๕๐	๒.๕๕	๐.๓๗

มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕*

จากตารางที่ ๔.๑๐ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามรายได้ของผู้ปกครองเฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีระดับคุณธรรมและจริยธรรม ที่ไม่แตกต่างกันทั้ง ๕ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance : ANOVA)

จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	๕๐๐ คน		๕๐๐ - ๑๕๐๐		มากกว่า ๑๕๐๐		f-test	Sig
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านความซื่อสัตย์	๓.๖๕	๐.๖๖	๓.๖๒	๐.๔๘	๓.๖๖	๐.๖๐	๐.๒๑	๐.๘๐
ด้านความเมตตากรุณา	๔.๔๑	๐.๕๐	๔.๑๕	๐.๕๕	๔.๑๗	๐.๖๑	๒.๘๖	๐.๐๖
ด้านความกตัญญูกตเวที	๔.๐๗	๐.๕๖	๓.๘๘	๐.๕๕	๓.๘๘	๐.๖๔	๑.๔๖	๐.๒๓
ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย	๓.๕๕	๐.๖๐	๓.๗๘	๐.๕๒	๓.๘๓	๐.๖๖	๐.๕๘	๐.๓๘
ด้านความประหยัด	๔.๒๐	๐.๕๕	๓.๕๔	๐.๕๔	๔.๐๑	๐.๕๕	๒.๕๔	๐.๐๘
รวม	๔.๐๖	๐.๔๘	๓.๘๘	๐.๔๕	๓.๕๑	๐.๕๕	๑.๗๒	๐.๑๘

มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕*

จากตารางที่ ๔.๑๑ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีระดับคุณธรรมและจริยธรรม ที่ไม่แตกต่างกันทั้ง ๕ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

บทที่ ๕

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์ ๒ ประการคือ

๑ เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๒ เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

โดยจำแนกปัจจัยการศึกษาออกเป็น ๕ ประการคือ

๑ ด้านความซื่อสัตย์

๒ ด้านความเมตตากรุณา

๓ ด้านความกตัญญูกตเวที

๔ ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย

๕ ด้านความประหยัด

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ โดยผู้วิจัยแบ่งขนาดของโรงเรียนเป็น ๓ ขนาด คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจำนวน ๔ แห่ง โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางจำนวน ๔ แห่ง และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่จำนวน ๔ แห่ง รวม ๑๒ แห่ง มีประชากรจำนวนทั้งหมด ๑,๕๗๐ คน โดยใช้เกณฑ์ การวัดขนาดของโรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น ๓ ขนาด ดังนี้

๑. ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกินห้าร้อยคน

๒. ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ห้าร้อยคนถึงหนึ่งพันห้าร้อยคน

๓. ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่าหนึ่งพันห้าร้อยคน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยการคำนวณหาค่ากลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของยามานะ (Yamane) ที่ ± 5 แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้จำนวน

๓๑๒ ตัวอย่าง จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ทั้งหมดมีจำนวน ๓๑๒ คน โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ๑๒ โรงเรียน โรงเรียนละ ๒๖ ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบ (Check List) มีข้อความจำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถาม ศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อความจำนวน ๔๐ ข้อ

ตอนที่ ๓ เป็นคำถามเพื่อแสดงความคิดเห็นความแนวทางการพัฒนาในแต่ละด้าน ทั้ง ๕ ด้าน ลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end questions) ในรายด้าน ๕ ด้าน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยในส่วนของคุณค่าคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ใช้การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ปรากฏค่าอำนาจจำแนกวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) รวมจำนวนที่รวบรวมได้ทั้งสิ้น ๓๑๒ ราย และผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อความที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อความเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ส่วนการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ด้านเพศ ใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย t - Test และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Anova) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่ม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทั้งหมดใช้การวิเคราะห์

๕.๑. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พอสรุปผลการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ตามลำดับดังนี้

๕.๑.๑ ศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๕.๑.๑.๑ ผลของการศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๓๑๒ คน เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๘๐ เป็นเพศชายจำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒๐

อาชีพของผู้ปกครองนักเรียนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีจำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๐ ประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗๐ ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน ๒๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๓๐ และประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๐

ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒๐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๙๐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๐ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒๐

ศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน ๑๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๔๐ โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๑๐ และศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๐

ซึ่งโดยภาพรวมพบว่า ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก และเมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า

๑. ด้านความซื่อสัตย์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถของตน โดยจะคำนึงถึงความถูกต้อง และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ขอมรับในความผิดพลาดที่เกิดจากการกระทำของตน และรักษาคำสัญญาที่ให้ไว้กับตัวเองคือพูดแต่เรื่องจริง ไม่กล่าวคำเท็จ และไม่ใส่ร้ายผู้อื่น ไม่หยิบของผู้อื่นมาเป็นของตน และไม่ลอกการบ้านของเพื่อน

๒. ด้านความเมตตากรุณา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ไม่เคยเบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน พร้อมกับมีจิตอาสา ให้ความช่วยเหลือพ่อแม่ พี่น้อง ครู และเพื่อนด้วยความเต็มใจ ไม่เคยรังแกสัตว์ นอกจากนี้ยังแบ่งปัน สิ่งของ ให้ผู้ที่เดือดร้อน และมักทำงานด้วยกำลังกาย กำลังใจและสติปัญญา อย่างเต็มที่

๓. ด้านกตัญญูกตเวทิตะ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มักจะมีการไหว้พ่อแม่หรือผู้ปกครองก่อน ไปโรงเรียนเสมอ นอกจากนี้ยังเชื่อฟังและเคารพผู้ใหญ่ และผู้มีพระคุณ โดยใช้เวลาวางแบ่งเบาภาระงานของผู้ปกครอง และ ญาติผู้ใหญ่

๔. ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ จะปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด มีการงดพูดคุยในห้องเรียน ห้องสมุด มีการต่อแถวเพื่อซื้ออาหาร และทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ให้ ไม่ก่อการทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นทั้งในและนอกโรงเรียน และทำงานทุกอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

๕. ด้านความประหยัด พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มักจะมีการดูแลทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมเป็นอย่างดี มีการเปรียบเทียบ คุณภาพ ราคา ก่อนตัดสินใจซื้อ รู้จักซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุดให้กลับมาใช้ได้ อีก เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

๕.๑.๒ เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ

๕.๑.๒.๑ ในการวิเคราะห์ผลของการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑ เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การวิจัยผล ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามเพศ โดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย t - Test พบว่า พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และเมื่อจำแนกตามรายด้านแล้ว นักเรียนที่มีเพศต่างกัน เห็นมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทั้ง ๕ ด้าน

๒ เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การวิจัยผล ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Anova) จำแนกตามอาชีพ พบว่า ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีระดับคุณธรรมและจริยธรรม ที่ไม่แตกต่างกันทั้ง ๕ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทั้ง ๕ ด้าน

๓ เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การวิจัยผล ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Anova) จำแนกตามรายได้ของผู้ปกครองเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีระดับคุณธรรมและจริยธรรม ที่ไม่แตกต่างกันทั้ง ๕ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทั้ง ๕ ด้าน

๔. เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การวิจัยผล ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Anova) จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีระดับคุณธรรม และจริยธรรม ที่ไม่แตกต่างกันทั้ง ๕ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๒. อภิปรายผล

๑. การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมและทุกด้าน มีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านความมีเมตตากรุณา, ด้านการประหยัด, ด้านความกตัญญูกตเวที, ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย, และด้านความซื่อสัตย์ ตามลำดับ ซึ่งอาจเป็นเพราะโรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โครงการปฏิบัติธรรมต่าง ๆ จึงทำให้นักเรียนได้รับแบบอย่างที่ดีจากประสบการณ์ตรง ส่งผลให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความมีเมตตา กรุณา ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นชุมชนเมือง ผู้ปกครองจึงให้ความสนใจและดูแลบุตรหลานของตนได้เป็นอย่างดี และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนทุกกิจกรรม รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งผู้ปกครองจะให้ความสนใจใส่ใจและช่วยกันติดตาม ทำให้ความเป็นอยู่ในชุมชนนั้นเกิดความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ **ธนิษฐ จานงผล** กล่าวว่า ความเมตตา กรุณา เป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดสันติสุขและเป็นเครื่องค้ำจุนสังคมตั้งแต่ระดับชุมชนไปจนถึงระดับโลก หากมนุษย์ทุกคนหรือส่วนมากมีคุณธรรมเรื่องความเมตตา กรุณาแล้ว สังคมย่อมจะมีแต่ความสุขสงบและความก้าวหน้าปราศจากการเอารัดเอาเปรียบและกดขี่ซึ่งกัน

๒. คุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมพบว่า **ไม่แตกต่างกัน** ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมีความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับ **วิฑูรณ์ ชัดติยะมานะ** ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรมเป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งจะแสดงออกมาโดยการกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจที่เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติเพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเอง และการประกอบด้วยคุณสมบัติที่เป็นความดีงาม ความถูกต้องซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ทำใ้บุคคลนั้นพร้อมที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่ตนเองและไม่เบียดเบียนผู้อื่น หรือทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น โดยไม่เบียดเบียนตนเอง หรือกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และนอกจากนี้ **เนตร์พัฒนา ยาวีราช** ได้กล่าวว่า คุณธรรม จัดเป็นคุณงามความดีของบุคคลที่มีจริยธรรมใจดีใจงามมีความเคยชินในการประพฤติดีอย่าง

ใดอย่างหนึ่ง ตรงข้ามกับกิเลส (vice) คุณธรรมคือความดีงามที่เกิดจากการกระทำ ความประพฤติปฏิบัติ ในสิ่งที่ดีงามทั้งต่อตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นแลสังคมส่วนรวมได้รับประโยชน์ด้วย คุณธรรมสำคัญ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ การบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่บุคคลต่าง ๆ

๓ คุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ที่ผู้ปกครองมีอาชีพ, รายได้เฉลี่ย, และขนาดของโรงเรียน ที่แตกต่างกัน โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อจำแนกตามรายด้าน ทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูทวาทิต ความเป็นผู้มีระเบียบวินัย ความประหยัด ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน เห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมด้านดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถเสริมสร้าง ได้ทั้งที่บ้านและที่อื่น ๆ และนอกจากนี้โรงเรียนยังมีกฎระเบียบ มีการจูงใจในการให้นักเรียนได้สร้างความคิด ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุนาวิณ ได้กล่าวถึงการส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

๑ การให้ความรู้ขั้นสูงขึ้น วิธีการฝึกฝนเด็กซึ่งให้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำให้สามารถใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไป

๒ การอบรมทางศาสนา ประเพณีของผู้นับถือศาสนาพุทธได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

๓ การให้แสดงบทบาทสมมติ โดยให้เด็กแสดงบทบาทเป็นตัวสำคัญในเรื่องที่มีปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรม จะเป็นเครื่องช่วยให้เด็กมีความผูกพันใกล้ชิดกับปัญหาของตัวเองในเรื่องเหมือนกับเป็นปัญหาของตนเอง

๔ การใช้กลุ่มให้เกิดการคล้อยตาม การแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อเป็นการยกระดับจิตใจของเด็กนั้น อาจทำได้โดยการใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนซึ่งแสดงออกทางจริยธรรมในระดับเดียวกัน เด็กวัยรุ่นจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่างและคล้อยตามลักษณะของเพื่อน ๆ ไปได้ง่าย

๕ การให้เลียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ถูกทดลองเห็นจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ถูกทดลองทำพฤติกรรมนั้น ๆ ตามตัวแบบได้

* ดวงเดือน พันธุนาวิณ, จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔), หน้า ๖๓ - ๘๗.

๕.๓. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลของการวิจัยเรื่องพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ซึ่งได้รวบรวมและสรุปจาก แบบสอบถามในตอนี่ ๓ ซึ่งเป็นคำถามเพื่อแสดงความคิดเห็นความพอใจในด้านต่าง ๆ ลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (open-end questions) ในรายด้าน ๕ ด้าน ดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เพิ่มทักษะในการวางแผนการดำเนินชีวิตของตน

๕.๓.๒ โรงเรียนควรให้ความรู้เกี่ยวกับข้อดีของการรักษาคำพูดของนักเรียน และครูควรมีการติดตามผลการสอน ในด้านการรักษาคำพูดของนักเรียน

๕.๓.๓ โรงเรียนควรฝึกทักษะและเน้นการปฏิบัติจริงในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี เพื่อให้นักเรียนสามารถช่วยงานทางบ้านได้และควรปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องของความกตัญญูทวดเวที่ ต่อผู้มีพระคุณและวิธีการตอบแทนพระคุณ

๕.๓.๔ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้รู้จักการประหยัดแลอดออม และการซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุดให้สามารถใช้ประโยชน์ได้

๕.๔. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๔.๑ ควรมีการศึกษาคุณธรรมจริยธรรมที่มีปัญหามากที่สุดในแต่ละด้านของสถานศึกษา

๕.๔.๒ ควรมีการศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามความคิดเห็นของครูหรือเพื่อนในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

ภาษาไทย :

ข. ข้อมูลทฤษฎีภูมิ :

(๑) หนังสือ :

กนกวรรณ วิวัฒน์ธนศิษฐ์, การศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ ๖ สังกัดกรุงเทพมหานคร, **ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,**
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๕.

กรมวิชาการ, **แผนพัฒนาจริยศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ,** กรุงเทพมหานคร :
กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๐.

“-----”, **ผู้บริหารผู้นำการพัฒนาระบบการเรียนการสอน,** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย,
๒๕๔๒.

กรมสามัญศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศน์), **การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา**
เล่มที่ ๑, กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, ๒๕๒๙.

กิริติ ศรีวิเชียร, **การจัดจริยศึกษาในโรงเรียน,** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๔.

กัลยา ศรีปาน, “ศึกษาคูณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา, **ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษา**
มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ), ๒๕๔๒.

กฤษรินทร์ นิมทองคำ, **ตัวแปรที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา**
ตอนต้น โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร, ปริญญานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๒.

โกศล มีคุณ, **การวัดจริยธรรม,** (ราชบุรี : สถาบันราชภัฏจอมบึง, ๒๕๓๓).

เกษม สิริสัมพันธ์, **แนวปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของชาติ ๕ ประการ,** (กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๒๕).

คมเพชร ฉัตรสุกกุล, **รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและ**
เยาวชนไทย(ระดับมัธยม), ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๗.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,(สำนักงาน), เอกสารการวิจัยเรื่องค่านิยมเพื่อชีวิตและสังคม,
กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยและแผนงานสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

๒๕๒๑.

งามนิตย์ สิริพงษ์, การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของครูโรงเรียนพระวิสุทธิวงศ์ อำเภอลำลูกกา
จังหวัดปทุมธานี, สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, ๒๕๔๗.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ,สังคมวิทยา,(พิมพ์ครั้งที่ ๘), กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
๒๕๔๕.

จำนงค์ ทองประเสริฐ, หลักการครองตน, กรุงเทพมหานคร : สนุกอ่าน, ๒๕๔๑.

จตุพร ศิลาเดช, ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา,
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓.

เจริญ เวียงยศ, ปัญหาการบริหารงานปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัด
กรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๓๘.

ฉลอง มาปรีดา, คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร, กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗.

ชวนชัย เชื้อสาธุชน, ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมประหยัดทรัพย์ากรของอาจารย์ในสถาบัน
รัษฎ, อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๖.

ชัยพร วิชาวุธ, พฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน : ศึกษาแนวทางจิตวิทยา,
กรุงเทพมหานคร : โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑.

ชูศักดิ์ นันทะ, ปัญหาการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย, รายงานการค้นคว้าอิสระการศึกษา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒.

ชูศรี ศิริโคจน์สถิต, การสร้างแบบวัดจริยธรรมการอยู่ร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิต
วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๔.

ฐิติภัทร สิงห์ล้ำเลิศ, จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดบึงทองหลวง สำนักงานเขตบางกะปิ
กรุงเทพมหานคร. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๗).

ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมการวิจัยและการพัฒนาบุคคล, กรุงเทพมหานคร:
องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๔๔.

“-----”, จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔.

คุณหญิง โยเหลา และประทีป จินฉิ่ง, **ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมอนุรักษณ์น้ำของครูประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**, กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๗.

เดิมศักดิ์ คทาวณิช, **จิตวิทยาทั่วไป (General Psychology)**, กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๔๖.

ทิสนา แคมมณี, **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**, กรุงเทพมหานคร: เสริมสิน พรินเพรส ซิสเต็ม, ๒๕๔๓ .

ธนินทร จำนวน์ผล, **ผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา** กรณานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดภาชี เขตวัดนา กรุงเทพมหานคร, **สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๘.

ธีระพร อุวรรณโณ, **แล้วเราจะเสริมสร้างจริยธรรมให้กับคนวัยใด**, วารสารครุศาสตร์, (เมษายน-มิถุนายน, ๒๕๒๖).

ธีรรัตน์ กิจจาร์ภย์, **คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร**, เพชรบูรณ์ : สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒.

“-----”, **“การสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัยด้านจริยธรรม”** เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับปฐมวัยศึกษา, กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๒๘.

เนตร์พัฒนา ขาววิราช, **จริยธรรมธุรกิจ**, กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๕.

บรรจง ชูสกุลชาติ, **แนวความคิดปรับปรุงหลักสูตรเกษตรศาสตร์และคหกรรมศาสตร์เพื่อการทำงาน**, วรสารมิตรครู, (กุมภาพันธ์, ๒๕๔๒).

บรรเทา กิตติศักดิ์ (ม.ป.ป.), **จริยธรรมทางการศึกษา**, กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประเทิน มหาจันทร์, **เลี้ยงลูกถูกวิธี**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โรงเรียนสตรีเนติศึกษา, ๒๕๒๗ .

ประภาศรี สีอำไพ, **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาจริยธรรม**, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

ปราณี วิฑูรวานิชย์, **จริยธรรมกับชีวิต**, กรุงเทพมหานคร : คุณมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๒.

ปราณี ตั้งใจดี, **“การสร้างแบบสังเกตคุณธรรมด้านความใฝ่รู้ ความมีระเบียบวินัย ความอดทนและการตรงต่อเวลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕”**, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๐.

บุญมี แทนแก้ว, **จริยธรรมกับชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ ๖)**, กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๒.

พัฒนาข้าราชการพลเรือน, สถาบัน, **คุณธรรมจริยธรรม สำหรับผู้บริหาร**, เอกสารประกอบการบรรยาย, กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๒.

พนัส หันนาคินทร์, **การบริหารบุคคลในโรงเรียน**, กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์, ๒๕๓๐.

“-----”, **หลักการบริหารโรงเรียน**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๕.

พระเทพวิสุทธิโมลี, **แนะแนวจริยธรรม**, กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมส่งเสริมการศึกษา, ๒๕๒๕.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **ลักษณะแห่งพุทธศาสนา**, กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๓๘.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **ถึงเวลามารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา กรมวิชาการ, ๒๕๔๓.

พระมหาอดิสร ธีรสีโล, **คุณธรรมสำหรับครู**, กรุงเทพมหานคร : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๔๐.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ชมมจิต โต), **พุทธปรัชญากับการพัฒนาประชาธิปไตย**, กรุงเทพมหานคร : อรุณสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑.

พระราชวรมุนี (ป.อ. ปยุตฺโต), **พุทธจริยธรรม**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๓

พัชรา บุญเล่า, **ผลของการเข้าค่ายจริยธรรมพร้อมทั้งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑,๒,๓** กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๘.

พัชรี ศักดิ์, **การพัฒนาความเสถียรของนักเรียนที่มีแรงจูงใจต่างกันในการเข้าร่วมกิจกรรมยูกาซาดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔** โรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคี สังกัด กรุงเทพมหานคร, **สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๗.

พิสิษฐ์ ศิริรักษ์, **มนุษยสัมพันธ์**, กรุงเทพมหานคร : พัฒนาวิชาการ, ๒๕๔๐.

เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร, **ศิลปวัฒนธรรมไทย**, กรุงเทพมหานคร : วังอักษร, ๒๕๔๗.

ภิญโญ สาร, **หลักการบริหารการศึกษา**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การค้ำของอรุณสภา, ๒๕๒๖.

ระวี ชุณิกาภรณ์, **การศึกษาลงโทษนักเรียนที่ประพฤติผิดระเบียบวินัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด**, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๓๘.

รัตนา ทองล้วน, **ความซื่อสัตย์กับเจตคติแบบเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอกตน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม**, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๑.

- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท นานมี บุ๊คส์ จำกัด, ๒๕๔๖.
- เรวดี ศรีโกศล, บทบาทในการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในตนเองให้แก่นักเรียนของบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี, **ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๘.
- ลิขิต ชีรเวทิน, **การเมืองการปกครองของไทย**, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.
- ลินดา สุวรรณดี, ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะของนักเรียนใน โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๓.
- วรวรรณิณี ราชสงฆ์, การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ จังหวัดพัทลุง, **ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๑.
- วัลลภา จันทร์เพ็ญ, การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่าง อุตสาหกรรม ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต**, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- วารี เกิดคำ, **เอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรตัวคุณวิทยาการจริยธรรม**, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๓๘.
- วิชาการ, (กรม,กระทรวงศึกษาธิการ), **แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ การศาสนา, ๒๕๒๓.
- วิเชียร ชานูตธนุชกริก, **จริยธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต**, เลข : สถาบันราชภัฏเลย, ๒๕๔๕.
- วิทวัฒน์ ชัดดียะมานะ, **เอกสารประกอบการสอนวิชาคุณลักษณะและจรรยาบรรณครู**, ภาควิชา หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๘.
- วินัย วีระวัฒนานนท์, **สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา**, นครปฐม : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุข อาเซียน, ๒๕๔๑.
- วุฒิเลิศ เทวกุล, **จริยธรรมสำหรับนักบริหาร**, กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๔๘.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, **จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการปฏิบัติ**, กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ, **ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู**, กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, ๒๕๒๖.

- สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมชโร), **บทสร้างนิสัย**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, ๒๕๒๗.
- สมบูรณ์ สิงห์คำป้อง, ปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียน ตามทัศนของผู้บริหารและครูในโรงเรียน
เอกชน สังกัดกองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. รายงานการค้นคว้า
อิสระการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒.
- สมพงษ์ จิตระดับ, การสอนจริยศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.
- สมพร เทพสิทธิ์า, **คุณธรรมและจริยธรรม**, กรุงเทพมหานคร: สมชายการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- สมโภช เอี่ยมสุภายิต, **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.
- สมใจ เขียวสด, **คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา**, เอกสารประกอบการบรรยาย,
กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครูธนบุรี, ๒๕๔๔.
- สมเดช สีแสง, **คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (ฉบับปรับปรุง),
กรุงเทพมหานคร : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านกฎหมาย, ๒๕๔๔.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ, **เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.
๒๕๕๑, แนวปฏิบัติกรวัดและประเมินผลการเรียนรู้**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๑.
- สามัญศึกษา,(กรม, กระทรวงศึกษาธิการ), **ชุดการสอนปลูกฝังและการสร้างค่านิยมพื้นฐานเรื่อง
ความรับผิดชอบ**, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศรีเมืองการพิมพ์, ๒๕๓๖.
- สาโรช บัวศรี, **จริยธรรมไทยในปัจจุบัน**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา, ๒๕๓๔.
- สิริมา ภัฏญอนันตพงษ์, **การวัดและประเมินเด็กปฐมวัย**, มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการ
สอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ๒๕๔๔.
- สุมณฑา แก่นกุล, “ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สำนักงาน
การประถมศึกษา อำเภอยะโฮ๊ะ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร”,
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๔.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, **วิธีการจัดการเรียนรู้**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์,
๒๕๔๖.

สุมนธา แก่นกุล, “ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖สำนักงาน
การประถมศึกษา อำเภอยะโฮ๊ะ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร”,
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยทักษิณ), ๒๕๔๔.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก, *สวนทางนิพพาน*, หนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ, ฉบับวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๐,
กรุงเทพมหานคร.

อำนาจ ทะพิงค์แก และชยันต์ วรรณระภูติ, *รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน*,
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๒.

อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, *คุณธรรมนำความรู้* (ฉบับปรับปรุงใหม่), กรุงเทพมหานคร : ปริ๊มมัยด์,
๒๕๕๓.

Anderson, H. M., “Self Instruction as a Method of Preparing Elementary School Social Studies
Teacher Trainees Apply an Inductive Teaching Mode,” *Dissertation Abstracts
International*. 1968, 42(11) : 4795-A.

Griffin, R. W. & Ebert, R. J. *Business* (5th ed.). *New Jersey: Prentice-Hall*. 1999. p. 64.

Hallen, F. C. and Marsha, G. T. *Disciplinary Techniques Reported by Parents of Gifted
Children*. n.p : *Educational Resources Information Center*, 1968.

Kohlberg, L., *Development of moral character and moral ideology in moral reasoning.
Review of child development research*. *Hartford: Connecticut Printers*. 1984.

Kohlberg, L. “**Moral Stages and Moralization : The Cognitive developmental approach**,”
Moral Development and Behavior : Theory, Research and Social Issues. *New York :*
Holt, Rinehart and Winston. 1976.

Longman Dictionary of Centemporary **English**. **Burnt Mill** : Pitman.1984.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งผลของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนโดยที่

๑. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบถึงพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ของท่านซึ่งไม่มีถูกผิด ท่านมีอิสระในการแสดงออกอย่างเต็มที่
๒. แบบสอบถามนี้จะมีคุณค่าอย่างยิ่ง ก็ต่อเมื่อท่านได้ให้คำตอบที่ครบถ้วนและตรงไปตรงมา โดยการตัดสินใจของท่านแต่เพียงผู้เดียว
๓. คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ต่อไป

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

- ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
- ตอนที่ ๓ เป็นคำถามเพื่อแสดงความคิดเห็น ถึงระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านต่าง ๆ ทั้ง ๕ ด้าน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างดีและขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

พระสมุห์อนันต์ อานนุโท (ฐปจินดา)

นิสิตปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความให้สมบูรณ์ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

๑. เพศ

๑. ชาย

๒. หญิง

๒. อาชีพ

๑. เกษตรกรรม

๒. ธุรกิจส่วนตัว

๓. รับจ้าง

๔. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

๓. รายได้ของผู้ปกครอง

๑. ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท

๒. ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท

๓. ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท

๔. ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท

๕. ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

๔. ขนาดของโรงเรียน

๑. โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน ๕๐๐ คน)

๒. โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนไม่เกิน ๕๐๐ – ๑,๕๐๐ คน)

๓. โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน ๑,๕๐๐ คน ขึ้นไป)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง ให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านตามสภาพที่เป็นจริง ช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว โดยแบ่งออกเป็น ๕ ระดับ และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ ความหมายของแต่ละระดับ ได้แก่

- ๕ หมายถึง ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับมากที่สุด
- ๔ หมายถึง ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับมาก
- ๓ หมายถึง ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับปานกลาง
- ๒ หมายถึง ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับพอใช้
- ๑ หมายถึง ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ที่	พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ระดับปัญหา					สำหรับ เจ้าหน้าที่
		๕	๔	๓	๒	๑	
	๑. ด้านความซื่อสัตย์						
๑.๑	ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต						
๑.๒	ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดจากการกระทำของตน						
๑.๓	ไม่กล่าวโทษผู้อื่นเพื่อให้ตนเองพ้นผิด						
๑.๔	ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็ม ความสามารถของตน						
๑.๕	ไม่ลอกการบ้านของเพื่อน แม้จะถูกลงโทษ						
๑.๖	ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อตนเอง						
๑.๗	พูดในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นจริง						
๑.๘	ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอาย และ เกรงกลัวต่อการกระทำผิด						
	๒. ด้านความเมตตากรุณา						
๒.๑	ไม่เคยเบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน						
๒.๒	ไม่เคยข่มเหงรังแกมนุษย์และสัตว์						
๒.๓	เป็นคนคอยให้กำลังใจต่อผู้อื่นอยู่เสมอ						
๒.๔	เป็นคนรักความสามัคคี						
๒.๕	นักเรียนเป็นผู้มีจิตอาสา ให้ความช่วยเหลือพ่อแม่ พี่น้อง ครู และเพื่อด้วยความเต็มใจ						
๒.๖	นักเรียนแบ่งปัน เลียสละ สิ่งของและทรัพย์สินให้ ผู้อื่นที่เดือนร้อน						
๒.๗	นักเรียนอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย ใจ กำลังทรัพย์ และสติปัญญา						
๒.๘	นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อต่อแม่						
	๓. ด้านความกตัญญูกตเวที						
๓.๑	ไหว้คุณพ่อแม่หรือผู้ปกครองก่อนไปโรงเรียน						
๓.๒	ไปเยี่ยมญาติผู้ใหญ่ตามเวลาเทศกาล						
๓.๓	มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์						

ที่	พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ระดับปัญหา					สำหรับ เจ้าหน้าที่
		๕	๔	๓	๒	๑	
๓.๔	ใช้เวลาว่างในการแบ่งเบาภาระงานของผู้ปกครอง						
๓.๕	แสดงความเคารพ นับถือ เชิดชู ผู้มีพระคุณ						
๓.๖	ปฏิบัติตนให้ผู้ปกครองสบายใจ						
๓.๗	มีสัมมาคารวะ ต่อครูและญาติผู้ใหญ่						
๓.๘	รับฟังคำแนะนำของผู้ใหญ่						
	๔. ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย						
๔.๑	แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ						
๔.๒	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด						
๔.๓	ตั้งใจเรียนอย่างสม่ำเสมอ						
๔.๔	ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเป็นระเบียบ						
๔.๕	ไม่ทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นทั้งในและนอกโรงเรียน						
๔.๖	งดเว้นการพูดคุยขณะเรียนหรือเข้าห้องสมุด						
๔.๗	เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนของครูเสมอ						
๔.๘	เข้าแถวซื้ออาหารและทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้						
	๕. ด้านความประหยัด						
๕.๑	รู้จักคุณค่าในการใช้จ่ายเงิน						
๕.๒	ดูแลทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวม						
๕.๓	การใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์						
๕.๔	การถนอมและซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้เมื่อชำรุด						
๕.๕	ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า						
๕.๖	รับประทานอาหารจนหมดจานไม่ให้มีอาหารเหลือ						
๕.๗	เปรียบเทียบปริมาณ คุณภาพกับราคาของสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อ						
๕.๘	ใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ตามความเหมาะสม						

ตอนที่ ๓ คำถามเพื่อแสดงความคิดเห็น ถึงระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง จากปัญหาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ ท่านเห็นว่า แนวทางในการพัฒนา ในแต่ละด้านนั้น เป็นเช่นไร

๑. ด้านความซื่อสัตย์

.....

.....

.....

๒. ด้านความเมตตา

.....

.....

.....

๓. ด้านความกตัญญูกตเวที

.....

.....

.....

๔. ด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย

.....

.....

.....

๕. ด้านความประหยัด

.....

.....

.....

ขอเจริญพร และขอบคุณ (ผู้วิจัย)

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

รายนาม ผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

๑. ผศ. ดร. อินตา ศิริวรรณ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. ผศ. ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. อาจารย์ เกษม แสงนนท์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. ผศ. ดร. พิชัย ไชยสงคราม อาจารย์พิเศษคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ อาจารย์พิเศษคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๒๘๔ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผศ. ดร. อินตา ศิริวรรณ

ด้วย พระสมุห์อนันท์ ฉายา อานนุโท นามสกุล ฐปจินดา รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๘๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ศึกษาระดับพฤติกรรมด้าน คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึง ใครงขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมา พร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ..ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์...คณะครุศาสตร์...มจร...โทร...๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕..

ที่ ศร ๖๑๐๓.๓ / ๒๘๔ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ..ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผศ. ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

ด้วย พระสมุห์อนันต์ ฉายา อานนุโท นามสกุล ฐปจินดา รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๘๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ศึกษาระดับพฤติกรรมด้าน คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึง ใ้ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมา พร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ..ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์...คณะครุศาสตร์...มจร...โทร...๐๘๑-๖๒๙๘-๕๖๖๕..

ที่ ศร ๖๑๐๓.๓ / ๒๙๔ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ..ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ เกษม แสงนนท์

ด้วย พระสมุห์อนันท์ ฉายา อานนุโท นามสกุล ฐปจินดา รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๙๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ศึกษาระดับพฤติกรรมด้าน คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึง ใ้ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมา พร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๐๘๐

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผศ.ดร. พิชัย ไชยสงคราม

ด้วย พระสมุห์อนันต์ ฉายา อานนุโธ นามสกุล รูปจินดา รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๘๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ศึกษาระดับพฤติกรรมด้าน คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึง ใ้ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมา พร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๐๘๐

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
 โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

ด้วย พระสมุห์อนันต์ ฉายา อานนุโธ นามสกุล รูปจินดา รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๘๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ศึกษาระดับพฤติกรรมด้าน คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึง ใ้ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมา พร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต